

**UCHWAŁA NR /.../22
RADY GMINY DUBENINKI
z dnia.... 2022 r.**

„Projekt”

**w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata
2022-2032**

Na podstawie art. 18, ust. 2, pkt. 15 ustawy z dnia 08 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 roku, poz. 559 ze zm.) oraz art. 16b i art. 17 ust. 1, pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U. z 2021 roku, poz. 2268 ze zm.) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022-2032 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia

Przewodniczący Rady Gminy

Stanisław Rudziewicz

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Strategia ta w myśl art. 16b ustawy zawiera w szczególności diagnozę sytuacji społecznej, prognozę zmian w zakresie objętym strategią, określenie celów strategicznych projektowanych zmian, kierunków niezbędnych działań, sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych i wskaźników realizacji działań.

Podstawą opracowania strategii były dane pozyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dubeninkach, Urzędu Gminy Dubeninki, Głównego Urzędu Statystycznego, Powiatowego Urzędu Pracy w Gołdapi oraz Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Dubeninki. Wizją niniejszej strategii jest zapewnienie mieszkańcom Gminy Dubeninki atrakcyjnego miejsca zamieszkania, pracy i wypoczynku z aktywną, zintegrowaną oraz rozwijającą się społecznością. Wizja ta będzie realizowana poprzez cele strategiczne zmierzające do poprawy jakości życia mieszkańców Gminy Dubeninki, w szczególności tych, którzy należą do grupy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w różnych obszarach życia społecznego.

Strategia jako wieloletni dokument programowy jest jednym z podstawowych narzędzi realizacji lokalnej polityki społecznej.

Zatem podjęcie niniejszej uchwały jest w pełni uzasadnione.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022 – 2032 stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022 – 2032

SPIS TREŚCI

Rozdział I

1.1 Wstęp	4
1.1.1. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	7
1.1.2. Strategia polityki społecznej województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2021-2030	7
1.1.3. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Gołdapskiego na lata 2021 – 2027	8
1.1.4. Strategia Rozwoju Gminy Dubeninki na lata 2016 – 2025	8

Rozdział II

2. Charakterystyka Gminy	10
2.1 Podstawowe informacje o gminie	10
2.1.1 Demografia	10
2.1.2 Rozmieszczenie ludności	18
2.2 Rolnictwo i Gospodarka Leśna	19
2.2.1 Rolnictwo	19
2.2.2 Grunty	19
2.2.3 Podmioty gospodarcze	21
2.3 Podstawowe problemy społeczne	22
2.3.1 Zasoby mieszkaniowe	22
2.3.2 Oświata w Gminie Dubeninki	26
2.3.3 Kultura	28
2.3.4 Turystyka	32
2.3.5 Ośrodki zdrowia	33
2.3.6 Bezrobocie	34

Rozdział III

3. Pomoc społeczna w Gminie Dubeninki	36
---------------------------------------	----

3.1 Główne problemy oraz ich przyczyny zgłaszane przez mieszkańców	55
Rozdział IV	
4.1 Zestawienie problemów społecznych	58
4.2 Wizja	65
4.3 Cele strategiczne	66
4.3.1 Cele szczegółowe oraz kierunki działań	67
Rozdział V	
5.1 Zarządzanie realizacją strategii	85
5.1.1 Monitoring i ewolucja	85
5.1.2 Instytucjonalno-organizacyjne aspekty realizacji strategii	87
5.1.3 Procedury uaktualniania strategii	87

ROZDZIAŁ I

1.1. WSTĘP

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022 – 2032 jest dokumentem przedstawiającym działania podejmowane przez Gminę Dubeninki w zakresie pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, a także minimalizowania bądź niwelowania negatywnych zjawisk społecznych, które w danej społeczności odbierane są jako negatywne, marginalizujące. Stanowi ona wynik refleksji nad lokalnymi i zdefiniowanymi problemami społecznymi oraz ich systematycznego rozwiązywania. Strategia służy koordynacji działań, a także rozwijaniu i umacnianiu współpracy różnych podmiotów realizujących zadania w zakresie pomocy społecznej, ochrony zdrowia, bezpieczeństwa publicznego, edukacji oraz kultury. Nie ma bowiem możliwości rozwiązywania problemów społecznych bez udziału gminnych zasobów instytucjonalnych, aktywności lokalnej społeczności, organizacji pozarządowych czy instytucji działającej na polu polityki społecznej w Gminie Dubeninki.

Celem strategii jest szeroko rozumiany system wsparcia dla osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, dzięki któremu możliwe stanie się podniesienie poziomu jakości życia i bezpieczeństwa socjalnego, wyrównywanie szans rozwoju mieszkańców gminy oraz integracja społeczności lokalnej.

Realizacja założeń Strategii wymaga współpracy wszystkich partnerów, których określone działania i przedsięwzięcia w efekcie doprowadzą do osiągnięcia zamierzonych celów. Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 ze zm.).

Systemowe podejście do rozwiązywania problemów rodziny powoduje, że dysfunkcje mające w niej miejsce nie są traktowane jako izolowane zjawiska dotyczące pojedynczych osób. Stąd, pomimo wielu różnych form pomocy skierowanych bezpośrednio na jednostkę, podejmuje się także pracę z całą rodziną, gdyż zmiany w jej funkcjonowaniu stanowią szansę na to, że następne pokolenie nie stanie się klientami pomocy społecznej, dlatego też najistotniejszą sprawą jest ochrona i zapewnienie warunków do rozwoju rodziny. Nie możemy również zapominać, że praca z ludźmi jest bardzo trudna, gdyż jest to praca na ludzkich emocjach wymagająca dużej empatii, wrażliwości i wyrozumiałości.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Dubeninki na lata 2022 – 2032 jest dokumentem wyznaczającym główne kierunki działań mających na celu zapewnienie mieszkańcom gminy odpowiedniej jakości życia i zabezpieczenia ich podstawowych potrzeb. Działania te będą kierowane głównie ku środowiskom, które pozostają na marginesie życia społecznego, wykluczonych społecznie lub zagrożonych tym zjawiskiem.

Diagnoza problemów społecznych poprzez obszary strategiczne została sporządzona przez pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dubeninkach, we współpracy z Urzędem Gminy oraz jednostkami administracji publicznej takimi jak: Powiatowy Urząd Pracy w Gołdapi, Policja, szkoły, placówki opieki zdrowotnej, przy wykorzystaniu własnych materiałów sprawozdawczych, analiz, doświadczenia, wiedzy i kompetencji z zakresu polityki społecznej. Koordynatorem Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dubeninkach.

W celu przeprowadzenia diagnozy przeprowadzono badanie ankietowe, które objęło dorosłych zamieszkujących gminę Dubeninki. Celem przeprowadzonych badań była przede wszystkim analiza wybranych problemów społecznych, występujących na terenie gminy Dubeninki.

Prace nad procesem aktualizacji Strategii rozpoczęto od spotkań członków Zespołu Roboczego ds. Opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dubeninki na lata 2022 – 2032 powołanym Zarządzeniem Nr 445/2022 Wójta Gminy Dubeninki z dnia 28.07.2022 roku w następującym składzie:

1. Teresa Romanowska – Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dubeninkach – przewodniczący Zespołu
2. Emilia Krawczyk – Pracownik socjalny GOPS w Dubeninkach- członek Zespołu
3. Joanna Pojawis - Pracownik socjalny GOPS w Dubeninkach- członek Zespołu
4. Anna Zyborowicz – Pracownik UG Dubeninki, przewodnicząca GKRPA – członek Zespołu
5. Ryszard Makarewicz – Pracownik UG Dubeninki, sekretarz GKRPA, Komendant Oddziału Gminnego Związku OSP RP – członek Zespołu
6. Teresa Kalinowska – Dyrektor Gminnego Centrum Kultury w Dubeninkach – członek Zespołu
7. Teresa Rydzewska – Pracownik GCK w Dubeninkach – członek Zespołu

8. Agnieszka Lisiewska – Pracownik UG Dubeninki, Z-CA Kierownika USC – członek Zespołu.

Kolejnym krokiem było przygotowanie ankiety dla społeczności Gminy. Ankietyzację przeprowadzono w miesiącach kwiecień – maj 2022. Wzór ankiety i wyniki znajdują się w załączniku nr 1. Ankietę rozprowadzono wśród mieszkańców Gminy Dubeninki, w tym reprezentantów samorządu lokalnego – Wójta Gminy, pracowników Urzędu, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy, m.in. placówek oświatowych, kulturalnych oraz mieszkańców z różnych grup społecznych. Grupa Respondentów liczyła 100, wypełniono 68 ankiet (tj. 68%).

O prezentowanym kształcie Strategii zdecydowała różnorodność problemów społecznych występujących w gminie, a także konieczność wzięcia pod uwagę aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Są to m.in.:

- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych nie powinna się skupiać wyłącznie na rozwiązywaniu problemów z zakresu polityki społecznej, ale powinna obejmować wszystkie obszary polityki społecznej, wpływające na poprawę warunków życia lokalnej społeczności.

W związku z tym dokument strategiczny, opracowany na lata 2022-2032 zakłada spójność z dokumentami wyższego rzędu, wpływającymi na politykę społeczną na poziomie powiatu, województwa, Polski i w zakresie globalnym.

Do dokumentów strategicznych i programowych, co do których Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dubeninki pozostaje w zgodności, należą m.in.

- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Strategia polityki społecznej województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2021-2030
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Gołdapskiego na lata 2021 - 2027
- Strategia Rozwoju Gminy Dubeninki na lata 2016 – 2025

1.1.1. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 jest głównym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w horyzoncie czasowym do 2030 roku, obejmującym postanowienia zrównoważonego rozwoju Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju. Przewidziano w nim rozwój naszego kraju jako społecznie i terytorialnie zrównoważony, dzięki któremu efektywnie będą rozwijane oraz wykorzystywane miejscowe zasoby i potencjały wszystkich regionów. Celem takiego modelu jest wspomaganie w szczególności obszarów, które nie mogą w pełni rozwinąć swojego potencjału rozwojowego, bo utraciły swoje funkcje społeczno-gospodarcze (np. przestały być miastami wojewódzkimi) przez co stały się mniej odporne na różne zjawiska kryzysowe (np. negatywne skutki procesów demograficznych). Dokument przedstawia cele polityki regionalnej oraz działania i zadania, jakie do ich osiągnięcia powinien podjąć rząd, samorządy: wojewódzkie, powiatowe i gminne oraz pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji tej polityki w perspektywie roku 2030.

Głównym celem polityki regionalnej jest efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiąganiu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.

1.1.2. Strategia polityki społecznej województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2021-2030

Strategia polityki społecznej województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2021-2030 to kluczowy dokument programowy służący realizacji regionalnej polityki społecznej. W sposób kompleksowy i długofalowy określa ona cele strategiczne, operacyjne oraz kierunki niezbędnych do podjęcia działań. Jest odpowiedzią na zdiagnozowane potrzeby i ma służyć rozwojowi kapitału ludzkiego i społecznego województwa.

Celem przyświecającym Strategii jest podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców naszego województwa. Do realizacji strategicznych założeń niezbędne jest tworzenie warunków, by samorządy lokalne i instytucje polityki społecznej mogły jeszcze lepiej wspierać mieszkańców regionu zmagających się z życiowymi trudnościami, a także bezpośrednie zaangażowanie w kształtowanie przestrzeni do współpracy międzysektorowej, dostarczanie narzędzi i innowacyjnych rozwiązań. Konieczne jest wzmocnienie kadr instytucji pomocy i integracji społecznej, aby mogły jeszcze lepiej odpowiadać na potrzeby mieszkańców, miały jak najlepsze warunki działania, wiedzę oraz środki finansowe, a także były usatysfakcjonowane warunkami swojej pracy.

Strategia jest podstawą do pozyskiwania krajowych i europejskich środków finansowych na wdrażanie projektów z obszaru włączenia społecznego. Odpowiednio zaprojektowana i wdrażana polityka społeczna stanowi inwestycję, która przynosi korzyści całemu społeczeństwu. Działania zmierzające do integracji społecznej zwiększają potencjał rozwoju, a także sprzyjają zwiększaniu aktywności społecznej we wszystkich obszarach życia społecznego.

1.1.3. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Gołdapskiego na lata 2021 – 2027

Jednym z celów nadrzędnych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Gołdapskiego na lata 2021 - 2027 jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i funkcjonowania rodziny jako podstawowej jednostki społecznej poprzez wspomaganie jej we wszystkich obszarach życia. Skierowana jest głównie do osób i rodzin, które z różnych przyczyn znalazły się w trudnej sytuacji życiowej. Dokument ten kładzie nacisk na wspieranie rodziny w jej naturalnym środowisku, zwraca szczególną uwagę na osoby zagrożone wykluczeniem społecznym ze względu na niepełnosprawność, podeszły wiek, ubóstwo lub zagrożenie przemocą domową. Do jednego z podstawowych celów strategii należy przeciwdziałanie uzależnieniom i pomoc osobom współuzależnionym.

1.1.4. Strategia Rozwoju Gminy Dubeninki na lata 2016 – 2025

Strategia Rozwoju Gminy Dubeninki na lata 2016 – 2025 jest podstawowym i najważniejszym dokumentem samorządu Gminy, określającym obszary, cele i kierunki interwencji polityki rozwoju, w przestrzeni lokalnej. Strategia uwzględnia potrzeby i oczekiwania całej wspólnoty gminnej. U podstaw realizacji celów i kierunków interwencji Strategii leży nawiązywanie współpracy pomiędzy Gminą a sąsiednimi jednostkami

samorządu terytorialnego, sektorem gospodarczym, organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami. W systemie zarządzania polityką rozwoju Strategia pełni kluczową rolę, jako generalny plan postępowania władz samorządowych, partnerów gospodarczych i społecznych, którzy mogą się na nią powoływać w procesie pozyskiwania środków zewnętrznych oraz w oparciu o nią budować własne plany strategiczne. Dzięki temu dokument ten jest również narzędziem kierowania i intensyfikowania współpracy z partnerami samorządowymi, prywatnymi i pozarządowymi w układzie zarówno lokalnym, jak i subregionalnym. Tworzenie partnerstw na etapie realizacji poszczególnych kierunków interwencji niniejszej Strategii, będzie miało kluczowe znaczenie dla rozwoju Gminy, w tym również w związku z pozyskiwaniem zewnętrznych środków finansowych. Realizacja wyzwań rozwojowych Gminy będzie się wiązać z podejmowaniem współpracy pomiędzy samorządami wszystkich szczebli, instytucjami państwowymi, partnerami społecznymi i prywatnymi. Cel rozwoju Gminy Dubeninki określa się następująco:

Gmina Dubeninki - gmina bezpieczna, zapewniająca rozwój lokalnego rynku pracy, ośrodek turystyczny, społeczność rozwijająca się w oparciu i w harmonii z naturalnymi walorami turystyczno-krajobrazowymi z wykorzystaniem warunków stworzonych przez położenie gminy i dobrze rozwiniętą infrastrukturę techniczną.

W strategii sformułowano trzy cele strategiczne (priorytety) równe pod względem wagi i znaczenia:

1. Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej w celu podniesienia konkurencyjności obszaru i ochrony środowiska przyrodniczego.
2. Budowa i modernizacja infrastruktury społecznej
3. Rozwój obszarów wiejskich.

Realizacja celu strategicznego odbywa się poprzez osiągnięcie celów cząstkowych, zdefiniowanych w odpowiedzi na zmiany zachodzące w gospodarce oraz wniosków wynikających z analizy słabych i mocnych stron Gminy, a także szans i zagrożeń przed nią stojących.

Rozdział II

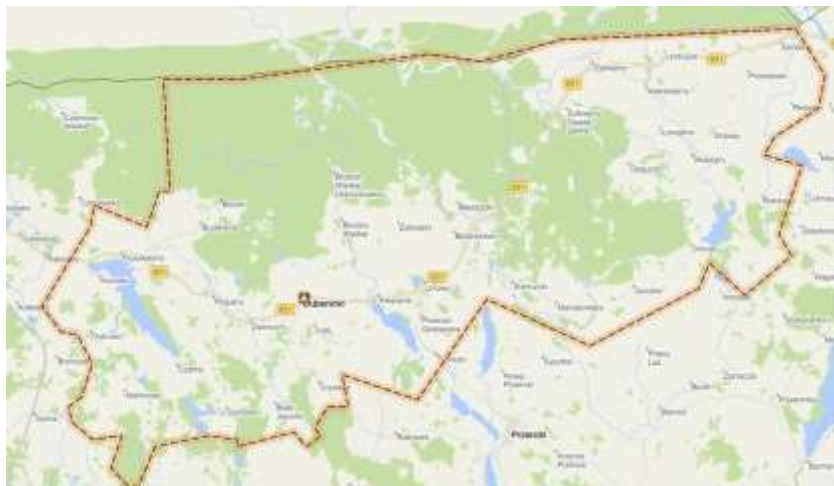
2. Charakterystyka gminy

2.1. Podstawowe informacje o gminie

2.1.1. Demografia

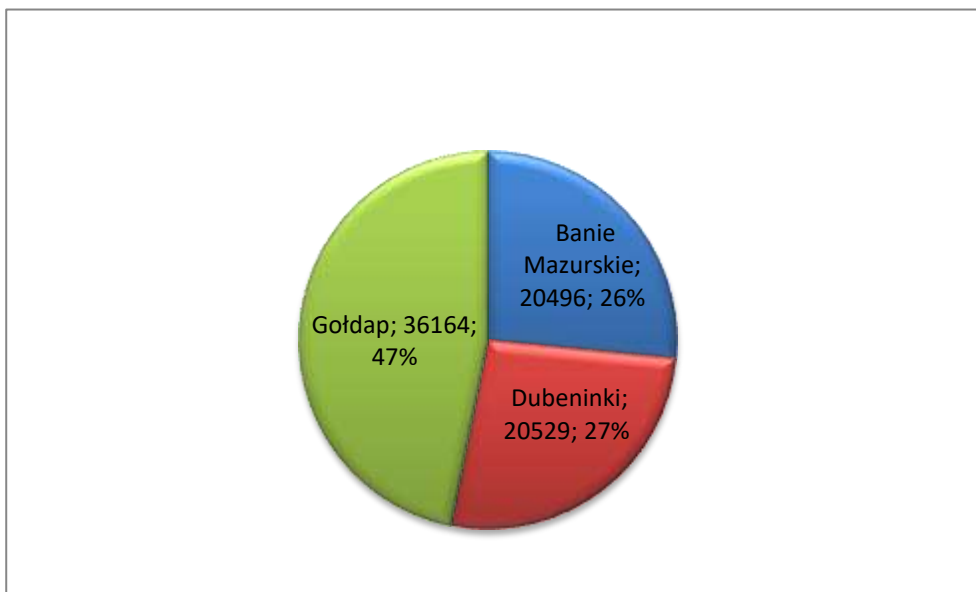
Gmina Dubeninki jest najbardziej wysuniętą na północny-wschód gminą w obrębie województwa warmińsko-mazurskiego, jedną z trzech gmin powiatu gołdapskiego. Od wschodu i południa graniczy z trzema gminami powiatu suwalskiego, województwa podlaskiego: Wiżajny (długość odcinka granicznego 11,5 km), Przerośl (19,4 km) i Filipów (2,4 km), od zachodu z gminą Gołdap (22,8 km), zaś północny zasięg gminy pokrywa się z granicą państwową z Obwodem Kaliningradzkim Rosji (19,7 km). Łączna długość granic gminy Dubeninki wynosi 75,8 km. Na północno-wschodnim krańcu gminy znajduje się punkt będący stykiem granic trzech państw: Polski, Rosji i Litwy .

Mapa Nr 1.

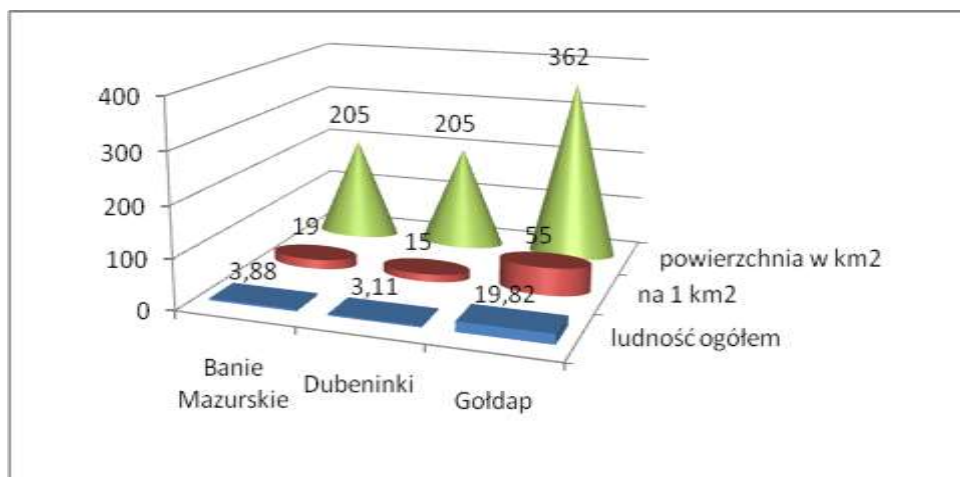

Gmina Dubeninki zajmuje obszar o pow. 205,18 km², co stanowi 27% powierzchni powiatu gołdapskiego. Należy do gmin średniej wielkości. Położona jest między 54°14'N, a 54°22' N oraz między 22°26'E, a 22°48'E. Rozciągłość południkowa wynosi 8' (13,57 km), równoleżnikowa 22' (24,15 km). Kształt gminy jest dość zwarty, przypomina czworobok wydłużony równoleżnikowo, przy czym część zachodnia jest szersza niż część wschodnia.

Wykres Nr 1. **Powiat Gołdapski powierzchnia w ha**

Wykres Nr 2. **Zestawienie powierzchni, ludności oraz gęstości zaludnienia w powiecie gołdapskim**

Na terenie gminy znajdują się 42 wsie, które zgrupowane są w 21 sołectwach.

W 2021 r. urodziły się w gminie 22 osoby (o 3 mniej niż w roku 2020), w tym 6 dziewczynek i 16 chłopców, a zmarły 42 osoby (o 2 osoby więcej jak w roku 2020). Najstarszy mieszkaniec gminy w 2021 skończył 98 lat, najstarsza mieszkanka również skończyła 98 lat.

Na przestrzeni roku 24 osoby zmieniły miejsce zameldowania w obrębie gminy, 21 osób zameldowało się spoza terenu gminy. W okresie tym powstało 6 nowych adresów.

Na terenie gminy zawarto 14 małżeństw, w tym 3 cywilne w Urzędzie Stanu Cywilnego.

Tabela Nr 1. **Mieszkańcy według wsi (stan na 31.12.2021 r.)**

Lp	Nazwa sołectwa	Miejscowości wchodzące w skład sołectwa	Ilość mieszkańców na 31.12.2021	
			wieś	sołectwo
1	Będziszewo	Będziszewo	38	38
2	Białe Jeziorki	Białe Jeziorki	38	38
3	Błąkały	Błąkały	56	56
4	Błędziszki	Błędziszki	25	25
5	Budwiecie	Budwiecie	73	105
		Meszno	19	
		Boczki	13	
		Markowo	0	
6	Cisówek	Cisówek	53	53
7	Czarne	Czarne	24	54
		Marlinowo	30	
8	Degucie	Degucie	117	117
9	Dubeninki	Dubeninki	631	754
		Bludzie Małe	24	
		Bludzie Wielkie	11	
		Łoje nr 8-16	88	
10	Kiekskiejmy	Kiekskiejmy	24	149
		Łysogóra	16	
		Wobały	109	
11	Kiepojcice	Kiepojcice	34	104
		Barcie	42	
		Łoje 1-7	28	
12	Lenkupie	Lenkupie	32	80
		Przesławki	37	
		Żerdziny	2	
		Redyki	9	
13	Linowo	Linowo	45	45
14	Maciejowięta	Maciejowięta	25	27
		Wysoki Garb	2	
15	Pluszkiejmy	Pluszkiejmy	112	153
		Kociołki	41	
		Ostrowo	0	
16	Przerośl Gołdapska	Przerośl Gołdapska	92	96
		Tuniszeki	4	
17	Rogajny	Rogajny	112	170
		Zawiszyn	58	
18	Skajzgiry	Skajzgiry	7	27
		Poblędzie	7	
		Rakówek	13	
		Kramnik	0	
19	Stańczyki	Stańczyki	35	35
20	Żabojady	Żabojady	35	35

21	Żytkiejmy	Żytkiejmy	696	696
RAZEM			2857	2857

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ewidencji ludności

Gmina Dubeninki to gmina o niskiej koncentracji ludności. Na 1 jednostkę osadniczą przeciętnie przypada 69 osób (w 2007 r.: 82 osoby). Sieć osadnicza charakteryzuje się następującymi cechami strukturalnymi:

- jednostki o wielkości mniejszej od średniej gminnej – 34 wsie stanowią 81,0 % ilości ogniw w sieci osadniczej i skupiają 30,2% ludności gminnej
- jednostki o wielkości pow. 82 do 200 mieszkańców – 6 wsi, stanowią 14,2% sieci osadniczej i skupiają 22,6 % ludności gminy
- największe miejscowości w gminie to Żytkiejmy 696 mieszkańców i Dubeninki 631 mieszkańców stanowią 4,8% sieci osadniczej i skupiają 48,2 % ludności gminy.

Oprócz obrębów wiejskich na terenie gminy znajduje się duży kompleks leśny Puszczy Rominckiej w zarządzie do Nadleśnictwa Gołdap, zaś lasy położone na południowych krańcach gminy przynależą do Nadleśnictwa Olecko. Oba nadleśnictwa podlegają Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku.

Mapa Nr 2.

GMINA DUBENINKI PODZIAŁ NA SOŁECTWA

2.1.2 Ludność

Już od kilku lat w całej Polsce na terenach wiejskich utrzymuje się niekorzystny trend demograficzny, który potwierdza się również w Gminie Dubeninki. Liczba mieszkańców gminy w 2021 roku utrzymała tendencję spadkową i zmniejszyła się o 62 osoby. Na dzień 31 grudnia 2021 r. wynosiła 2857 osób, w tym 1445 kobiet (50,58%) i 1412 mężczyzn (49,42%). Mieszkańcy stanowią ok. 11% mieszkańców powiatu, a gęstość zaludnienia wynosi 13,92 osób na km² powierzchni.

Liczba mieszkańców w poszczególnych przedziałach wiekowych:

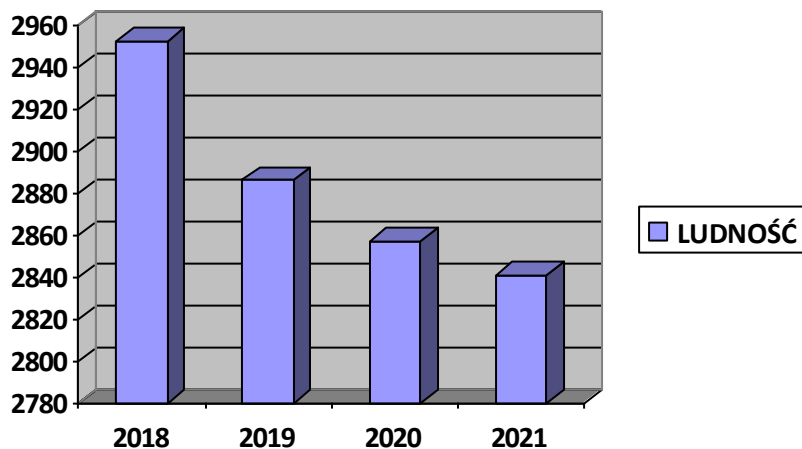
- liczba kobiet w wieku produkcyjnym wynosiła 762 osoby, a liczba mężczyzn w wieku produkcyjnym wynosiła 935 osób
- liczba kobiet w wieku poprodukcyjnym wynosiła 394, a liczba mężczyzn 201.

Gmina Dubeninki jest gminą słabo zaludnioną, Na koniec grudnia 2007 r. liczba mieszkańców gminy wynosiła 3330 osób, co dawało średnią gęstość zaludnienia na poziomie 16,24 os/km² z czego 1657 stanowią kobiety (49,75 % ogółu), a 1673 mężczyźni (50,25% ogółu), a na koniec grudnia 2021 roku wynosiła 2857 osób, co dawało średnią gęstość zaludnienia na poziomie 13,92 os na km².

Tabela Nr 2. **Zmiany w gęstości zaludnienia w gminie Dubeninki w latach 2018 – 2021**

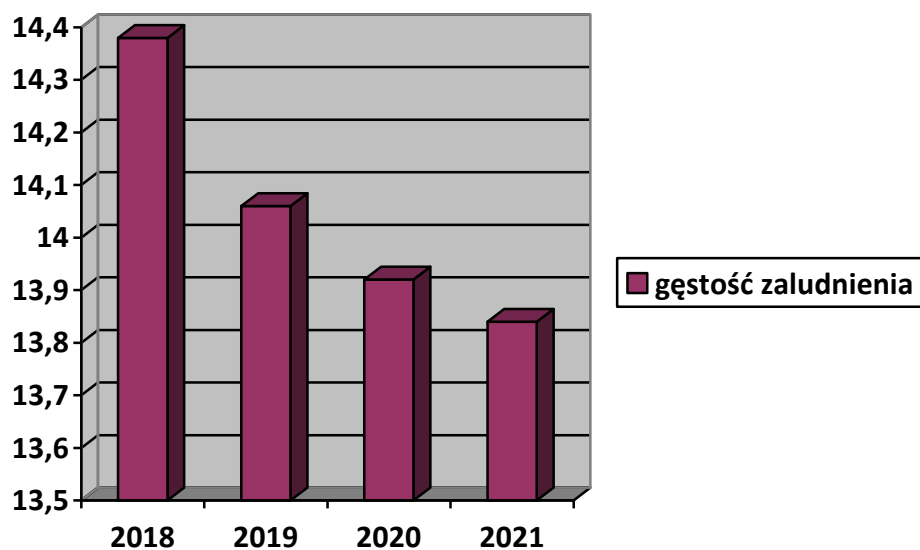
Lp	Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021
1.	Ludność	2952	2958	2914	2 857
2.	Gęstość zaludnienia w osobach na km ²	14,39	14,41	14,20	13,92

Wykres Nr 3. Liczba ludności w latach 2018 - 2021

Opracowanie własne na podstawie danych z ewidencji ludności

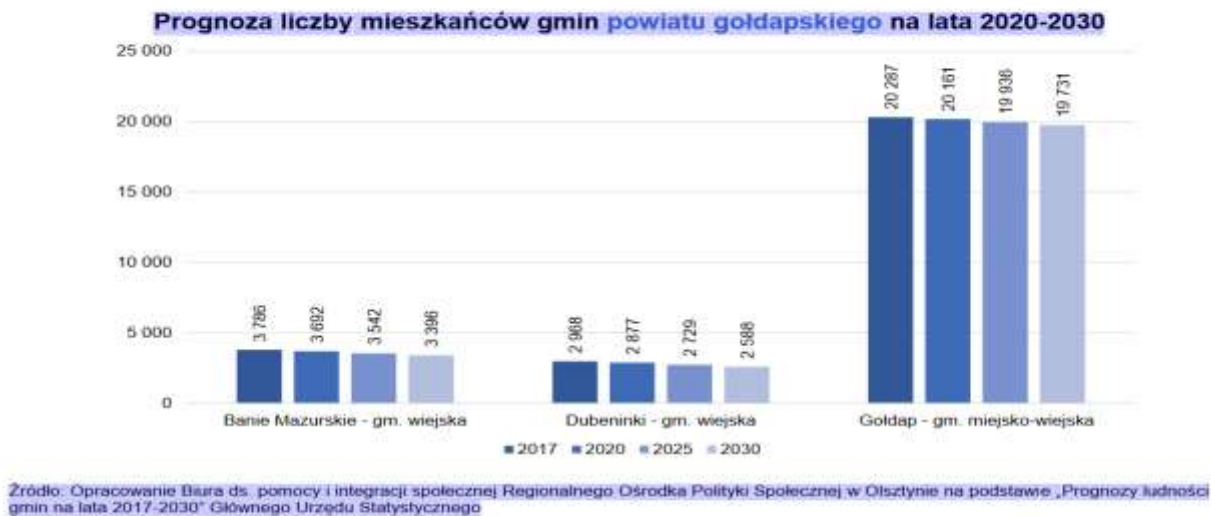
Wykres Nr 4. Gęstość zaludnienia w latach 2018 - 2021

Z powyższego wykresu wynika, że gęstość zaludnienia systematycznie spada, od 14,39 osób/km² do 13,92 osób/km² co jest związane z wciąż malejącą ilością ludności

W analizowanym okresie obserwuje się stałe zmniejszanie się liczby ludności gminy. Powodem tego są migracje oraz ujemny przyrost naturalny.

Wykres Nr 5. **Prognoza ludności**

4

Tabela Nr 3. **Struktura wiekowa ludności przedstawia się następująco:**

Podział ludności wg płci i wieku:	Liczba ludności w Gminie Dubeninki w latach 2018 – 2021 wg stanu na dzień 31 grudnia			
	2018 rok	2019 rok	2020 rok	2021 rok
OGÓŁEM	2952	2958	2914	2857
Mężczyźni	1451	1452	1440	1412
Kobiety	1501	1506	1474	1445
0 – 15 lat	517	524	510	499
16 – 18 lat	101	90	98	92
19 – 64 lat - mężczyźni	972	963	943	924
19 – 59 lat - kobiety	782	783	765	747
od 65 lat mężczyźni	186	199	208	201
od 60 lat kobiety	394	399	390	394

Źródło: dane ewidencji ludności Urzędu Gminy Dubeninki

Analizując sytuację demograficzną należy stwierdzić, że w gminie liczba mieszkańców z roku na rok stopniowo maleje. Obserwuje się proces starzenia się populacji jej mieszkańców.

Tabela Nr 4. **Struktura ludności wg wieku i płci w latach 2019-2021**

LATA	2019		2020		2021	
	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
Wiek przedprodukcyjny (0 – do 18 lat)	310	277	297	273	289	276
Wiek produkcyjny (kobiety 18–60 lat, mężczyźni 18-65)	797	976	787	959	762	935
Wiek poprodukcyjny (kobiety powyżej 60 lat, mężczyźni powyżej 65 lat)	399	199	390	208	394	201

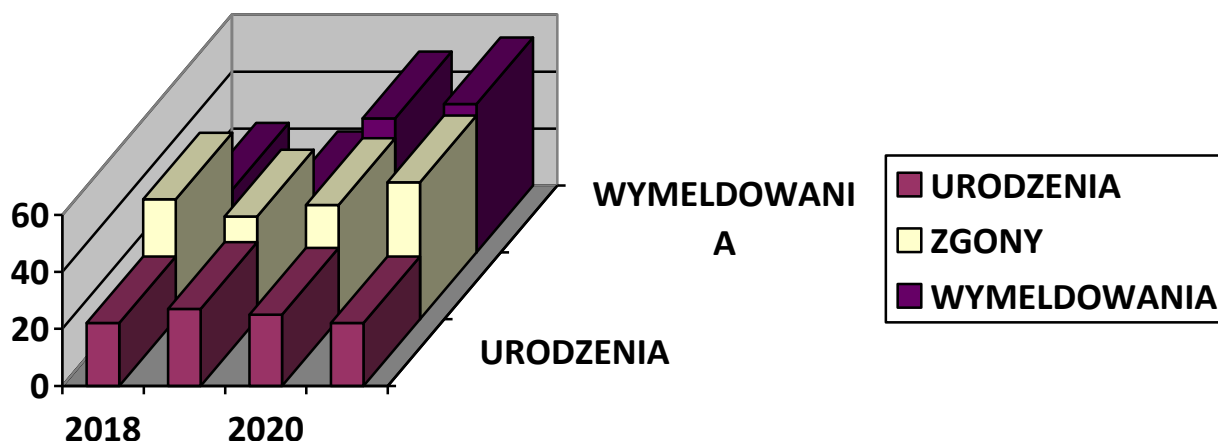
Źródło danych: Ewidencja ludności Urzędu Gminy Dubeninki

Tabela Nr 5. **Liczba urodzeń i zgonów, migracja**

	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2020	31.12.2021
Liczba ludności	2952	2958	2914	2857
Zgony	42	36	40	48
Urodzenia	22	27	25	22
Zameldowania na pobyt stały	2952	2958	2914	2857
Wymeldowania z pobytu stałego	22	19	47	52

Źródło: dane ewidencji ludności Urzędu Gminy Dubeninki

Wykres Nr 6. **Ruch naturalny ludności**

W przeciągu ostatnich lat na terenie Gminy Dubeninki można zauważyć przewagę zgonów nad urodzeniami. Dane dotyczące liczby ludności, liczby urodzeń i zgonów oraz wynikający z tego współczynnik przyrostu naturalnego na przestrzeni ostatnich kilku lat przedstawia tabela. Pomimo niewielkiego odcinka czasu możemy zaobserwować niekorzystne zjawisko, jakim jest ujemny współczynnik przyrostu naturalnego, który prawdopodobnie utrzyma się w przyszłości. W tej sytuacji pozytywnym zjawiskiem wydaje się fakt, że liczba urodzeń na przestrzeni tych lat jest na zbliżonym poziomie.

Saldo migracji w poszczególnych latach badanego okresu jest ujemne. Wskazuje to na ciągły znaczny odpływ ludności z terenu Gminy Dubeninki. Przyczynę spadku liczebności gminy doszukiwać się można w nasilonych migracjach zarobkowych, w których udział biorą głównie ludzie młodzi. Zmniejszenie się liczby mieszkańców związane jest z odpływem ludności najczęściej do okolicznych miast w poszukiwaniu pracy. Z powodu braku danych nie ma możliwości przedstawienia danych dotyczących migracji zagranicznych, które wydają się również znaczącym problemem. Przeważnie jednak są to migracje czasowe w celach zarobkowych.

2.1.3. Rozmieszczenie ludności

Główną oś osadniczą gminy stanowi 30-kilometrowy odcinek drogi krajowej Gołdap-Wiżajny pomiędzy Kociołkami w zachodniej części gminy, a Żerdzinami w części północno-wschodniej. W pasie tym zlokalizowanych jest 13 miejscowości, które są zamieszkiwane łącznie przez około 66% ludności gminy. Są to z reguły większe wsie, liczące najczęściej powyżej 50, a nawet 100 mieszkańców.

Drugi rejon osadniczy stanowią tereny położone w bliskim sąsiedztwie Puszczy Rominckiej, z dala od drogi głównej. Zlokalizowane tam osady są nieduże, zwykle liczba ich ludności nie przekracza 50 mieszkańców. W pasie tym zamieszkuje około 15% ludności.

Pozostałe wsie położone są w bezleśnych rejonach południowo-zachodniej i wschodniej części gminy, często o utrudnionej komunikacji. Wielkość tych wsi jest bardzo zróżnicowana, największe z nich są osadami popegeerowskimi. Łącznie zamieszkiwane są przez ok. 19% ludności gminy.

W strukturze osadniczej gminy dominują niewielkie wsie o liczbie ludności 20-50 osób. Stosunkowo mniej jest osad bardzo małych liczących do 20 mieszkańców, a także miejscowości zamieszkiwanych przez 50-100 osób. Liczba ludności w 6 wsiach

przekracza 100 osób. Trzy z nich są osadami popegerowskimi: Degucie, Wobały, Rogajny, a jedna rozwijającą się turystycznie, nadjeziorną osadą Pluszkiejmy. Tylko dwie wsie leżące na terenie gminy można uznać za duże: Dubeninki (631 mieszkańców) oraz Żytkiejmy (696 mieszkańców) – wg stanu ludności na 31 grudnia 2021 r.

Z pozostałych obszarów gminy wysoce zaludniona jest część środkowa –sołectwa Linowo, Kiepojcie, w następnej kolejności pozostałe sołectwa tej części gminy oraz sołectwo Kiekskiejmy i Budwiecie. Najmniej zaludnione obszary leżą w granicach sołectwa Czarne (południowo-zachodni kraniec gminy), Lenkupie (północno-wschodni kraniec gminy) oraz Stańczyki i Maciejowięta (część południowa).

Z analizy tej wynika, że obszary leżące blisko drogi głównej są bardziej zaludnione niż obszary leżące na peryferiach, cechujące się słabą dostępnością komunikacyjną.

2.2. ROLNICTWO I GOSPODARKA LEŚNA

2.2.1. Rolnictwo

Gmina Dubeninki jest typowym obszarem rolniczo-leśnym, na którym do podstawowych form gospodarowania zalicza się produkcja roślinna, zwierzęca oraz leśnictwo. Do 50% obszaru gminy stanowią użytki rolne, spośród których połowę zajmują grunty orne, a pozostałą część sady, pastwiska i łąki. Należy zwrócić uwagę na znaczny udział gruntów leśnych, których obecność determinuje rozwój gospodarczy tego obszaru. Struktura użytkowania ziemi w gminie Dubeninki przedstawia się następująco:

Użytki rolne na obszarze gminy Dubeninki zajmują powierzchnię 9937,7469 ha, a ich struktura przedstawia się następująco:

- grunty orne 5038,2993 ha tj. 50,70 % pow. użytków rolnych
- sady 17,1852 ha tj. 0,17%
- łąki 1591,8355 ha tj. 16,02%
- pastwiska 32904269 ha tj. 33,11%

2.2.2. Grunty

Tabela Nr 6. **Struktura użytkowania ziemi**

1.	Użytki rolne	9937,7469 ha	48,41 %
2.	Lasy i grunty zadrzewione	8547,3821 ha	41,46 %
3.	Wody płynące i stojące	444,0893 ha	2,16 %
4.	Użytki kopalne	5,8184 ha	0,03 %

5.	Tereny komunikacyjne	411,6117 ha	2,01 %
6.	Tereny osiedlowe	29,4185 ha	0,14 %
7.	Tereny różne i nieużytki	1151,9033 ha	5,61 %
	RAZEM	20527,9702 ha	100%

Źródło: dane Urzędu Gminy Dubeninki

Powierzchnia gminy ogółem wynosi 20 527,9702 ha.

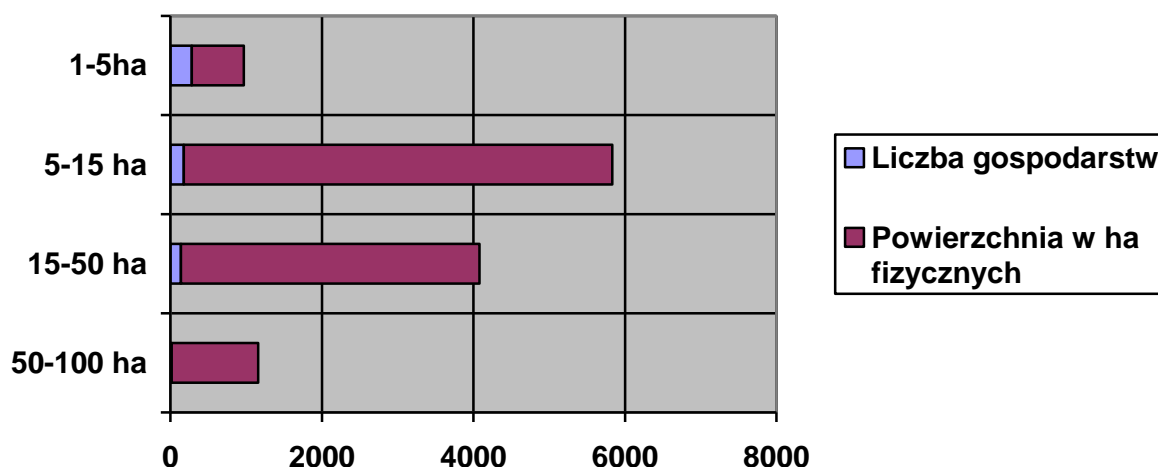
Na terenie gminy w przeważającej części występują grunty klasy IVa i IVb. Ukształtowanie terenu polodowcowe. Wiele gruntów położonych jest na stokach o dużym kącie nachylenia. Warunki klimatyczno-glebowe jak i silnie zróżnicowana rzeźba terenu na obszarze gminy ograniczają możliwości upraw i doboru roślin.

Tabela Nr 7. **Struktura obszarowa gospodarstw**

Grupa obszarowa	Liczba gospodarstw	Powierzchnia w ha fizyczne
Do 1 ha	75	36
1 - 5 ha	284	684
5 - 15 ha	175	5659
15 - 50 ha	137	3943
50 - 100 ha	16	1144
100 ha i więcej	11	2400
Razem	698	13866

Źródło: dane Urzędu Gminy Dubeninki

Wykres Nr 7. **Struktura obszarowa gospodarstw**

Na terenie gminy występuje jedna ferma przemysłowa tuczu trzody chlewnej, o obsadzie powyżej 5 tys. szt. Ponadto w strukturze gospodarstw rolnych można wyróżnić 27 rolników posiadających powyżej 50 ha użytków rolnych.

2.2.3. Podmioty gospodarcze

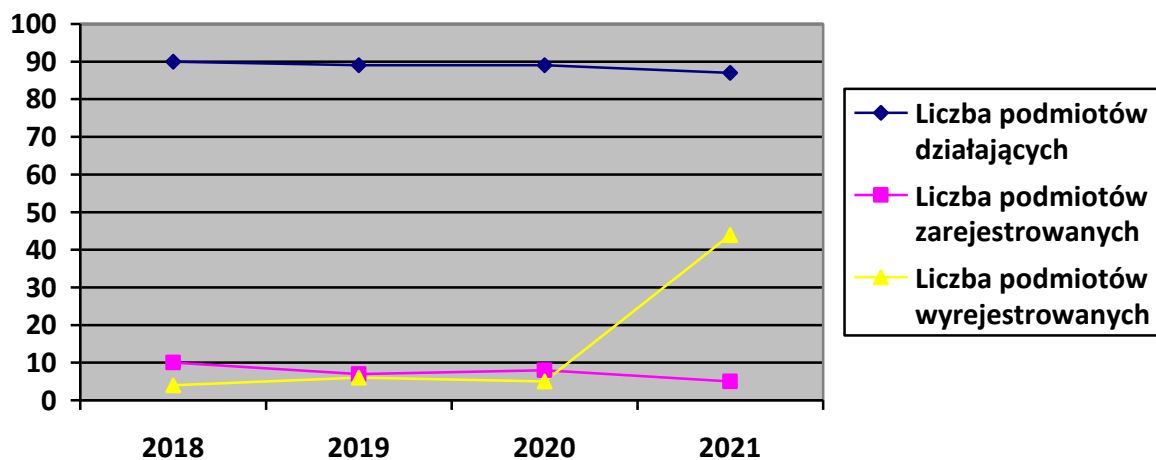
Gmina Dubeninki ma charakter typowo rolniczy (rolnictwo indywidualne) i charakteryzuje się niskim stopniem urbanizacji oraz dość niskim poziomem rozwinięcia gospodarki sektora pozarolniczego, a zwłaszcza przemysłu i usług. Przemysł na terenie Gminy Dubeninki praktycznie nie istnieje (10 wpisów w Rejestrze Przedsiębiorców KRS). Większość podmiotów gospodarczych stanowią sklepy oraz małe zakłady świadczące podstawowe usługi (87 aktywnych wpisów w CEIDG).

Tabela Nr 8. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych i wyrejestrowanych na terenie gminy w latach 2018-2021

Lata	Liczba podmiotów działających	Liczba podmiotów zarejestrowanych w danym roku	Liczba podmiotów wyrejestrowanych w danym roku
2018	90	10	4
2019	89	7	6
2020	86	8	5
2021	87	5	7

Źródło: dane Urzędu Gminy Dubeninki

Wykres Nr 8. Liczba podmiotów gospodarczych w latach 2018-2021

2.3. Podstawowe problemy społeczne

2.3.1. Zasoby mieszkaniowe

Tabela Nr 9. **Struktura wiekowa gminnego zasobu mieszkaniowego:**

Lp.	Lata budowy	ilość	Struktura w %
1	1901 – 1918	5	23,8
2	1919 – 1945	15	71,4
3	1946 – 1989	1	4,80
4	1990 – 2000	0	0
5	2001 – 2003	0	0
Razem		18	100

Źródło: dane Urzędu Gminy Dubeninki

Jak wynika z powyższych zestawień 95,20 % mieszkaniowego zasobu gminy zostało wybudowane przed rokiem 1945. Budynki te znajdują się w złym stanie technicznym. Przeprowadzane przez gminę remonty bieżące zabezpieczają je jedynie przed dalszym ich niszczeniem, zaciekami itp. W 2020 roku przeprowadzono kompleksową termomodernizację budynku wielorodzinnego w Żytkiejmach, jednak na remonty kapitalne, które objęłyby wymianę stropów, instalacji elektrycznych, wyposażenie budynków w instalację wodno-kanalizacyjną, gmina nie posiada środków. Z roku na rok budynki te wymagają coraz większych nakładów finansowych.

W 18 budynkach ulokowanych jest 76 mieszkań komunalnych, w których mieszka 258 osób. Po sprzedaży części mieszkań, niektóre budynki tworzą małe wspólnoty mieszkaniowe. Wspólnotami mieszkaniowymi objętych jest 25 mieszkań.

Do każdego lokalu mieszkalnego będącego w zasobach gminy, przynależne jest dodatkowo pomieszczenie gospodarcze. Pomieszczenia gospodarcze wykorzystywane są przez najemców lokali do przechowywania opału na okres zimy.

W 99% budynki opalane są piecami kaflowymi. Nieliczni lokatorzy wyposażyli na własny koszt lokale mieszkalne w instalacje centralnego ogrzewania. Jeden tylko budynek komunalny, tj. mieszkania nad ośrodkiem zdrowia w Dubeninkach podłączone są do sieci centralnego ogrzewania. Budynków komunalno-gospodarczych w miejscowości Żytkiejmy jest 16, w Wobałach 1, w Dubeninkach 1. Budynki te nie odbiegają stanem technicznym od budynków mieszkalnych z wyłączeniem wybudowanego w 1998 r. budynku w Dubeninkach. W miejscowości Wobały znajduje się ośmiorodzinny budynek mieszkalny

w którym znajdują się cztery mieszkania socjalne, zaś kolejne cztery będą wyremontowane i oddane do użytku w najbliższych latach.

Na koniec 2021 r. zasób mieszkaniowy gminy obejmował następujące mieszkania:

Tabela Nr 10.

LP.	Miejscowość	Ulica	Nr budynku	Nr lokalu mieszkalnego	Powierzchnia w m²	
1	WOBAŁY		12	1	38,05	
				2	49,75	
				3	47,87	
				4	38,05	
				5	37,15	
				6	48,85	
				7	46,97	
				8	37,15	
				8	343,84	
2	ŻYTKIEJMY	Warsztatowa	1	1	42,60	
				2	56,86	
				3	42,30	
				4	31,00	
					4	172,76
3		Krótka	6	1	x	
				2	53,00	
				3	67,22	
					2	120,22
4		Plac Wolności	10	1	46,80	
				2	x	
				3	x	
				4	61,30	
				5	x	
				6	38,40	
					3	146,50
5		Marii Konopnickiej	1	1	80,40	
				2	45,40	
				3	77,00	
				4	65,90	
				5	17,20	
				6	43,90	
				7	39,30	
					7	369,10
6		Marii Konopnickiej	4	1	44,40	
				2	x	
				3	x	

				4	33,70
				5	x
				6	x
				7	x
				2	78,10
7		Marii Konopnickiej	6	1	61,00
				2	31,90
				3	47,60
				4	75,28
				5	47,10
				6	32,30
				7	34,10
				8	41,10
				9	78,66
				9	449,04
8		Marii Konopnickiej	12	1	x
				2	54,05
				3	54,60
				4	x
				5	x
				6	43,20
				7	45,90
				8 (lokal socjalny)	52,00
				9	x
				5	249,75
9		Lipowa	2	1	71,40
				2	59,00
				3	56,00
				4	32,80
				4	219,20
10		Lipowa	5	1	63,70
				2 (mieszkanie chronione)	65,70
				3	68,00
				4	67,70
				5	71,80
				6	86,40
				7	70,40
				8	87,00
				9	30,50
				10	39,70
				10	650,90
11		Lipowa	7	1	69,70
				2	69,70
				3	71,00
				4	71,20

				5	50,10
				5	331,70
12		Lipowa	8	1	60,50
				2	47,50
				3	54,30
				4	58,30
				5	220,60
13		Lipowa	16		97,42
				1	97,42
14		Lipowa	24	1	38,90
				2	50,10
				3	59,30
				4	x
				3	148,30
15	DUBENINKI	Dębowa	7A	1	67,87
				2	63,58
				3	41,99
				4	48,88
				5	45,37
				5	267,69
16		Dębowa	8	1	50,63
				2	x
				3	x
				4	x
				1	50,63
17	LINOWO		3	1	40,00
				3	52,40
				2	92,40
18	CZARNE		6	1	29,13
				2	x
				1	29,13
	OGÓŁEM			76	4037,28

Łącznie w zasobie gminy znajduje się 76 mieszkań o średniej powierzchni użytkowej mieszkania 53,12 m².

Liczba ludności zamieszkującej lokale komunalne

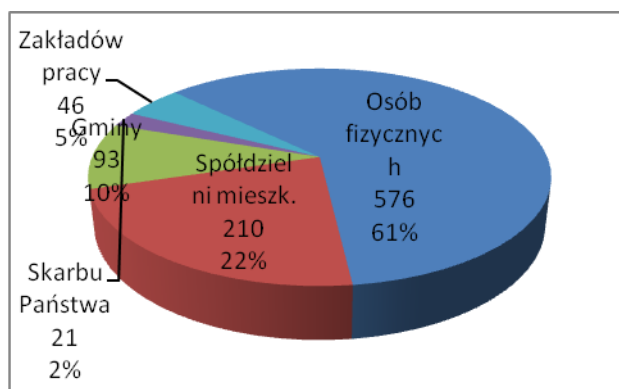
Ilość ludności zamieszkującej mieszkania komunalne powoli wzrasta co wiąże się z remontem mieszkań przeznaczonych na lokale socjalne.

Tabela Nr 11. **Mieszkania według rodzaju podmiotów będących ich właścicielami**

Własność	Liczba mieszkań	Udział w ogólnej liczbie (%)
Osób fizycznych	576	60,90
Spółdzielni mieszkaniowych	210	22,20
Gminy	93	9,80
Skarbu Państwa	21	2,20
Zakładów pracy	46	4,90
OGÓŁEM	946	100

Źródło: dane Urzędu Gminy Dubeninki

Wykres Nr 9. **Mieszkania według rodzaju podmiotów będących ich właścicielami**

2.3.2. Oświata w Gminie Dubeninki

W roku 2021 na terenie Gminy Dubeninki funkcjonowały dwie szkoły: Szkoła Podstawowa w Dubeninkach prowadzona przez Gminę Dubeninki i Szkoła Podstawowa w Żytkiejmach, prowadzona przez Społeczno - Oświatowe Stowarzyszenie Pomocy Pokrzywdzonym i Niepełnosprawnym „Edukator” w Łomży.

Od 1 września 2021 nastąpiła zmiana na stanowisku dyrektora Szkoły Podstawowej w Dubeninkach – w związku z przejściem na emeryturę dotychczasowego dyrektora.

Baza szkoły na terenie Dubeninek to: budynek szkolny oraz sala gimnastyczna, boisko asfaltowe, boisko trawiaste, boisko do piłki siatkowej oraz bieżnia.

Budynek szkoły i sali gimnastycznej jest ogrzewany przez kotłownię szkolną oraz dodatkowo w sali gimnastycznej zamontowano pompy ciepła.

Baza Szkoły Podstawowej w Żytkiejmach to: budynek szkolny, budynek sali gimnastycznej oraz budynek oddziału przedszkolnego, w którym mieści się stołówka szkolna (budynek częściowo zamieszkały przez osoby prywatne), boisko trawiaste oraz boisko nieutwardzone przy sali gimnastycznej. Budynek szkoły i oddziału przedszkolnego są ogrzewane przez kotłownie lokalne, zaś budynek sali gimnastycznej posiada ogrzewanie elektryczne oraz dodatkowo zainstalowano pompy ciepła.

Wydatki gminy na oświatę 3.740.869,20 zł, z czego 2.437.009,00 zł (65,15%) pokryte zostało z subwencji oświatowej, przekazanej z budżetu państwa.

Na funkcjonowanie Szkoły Podstawowej w Żytkiejmach prowadzonej przez Społeczno - Oświatowe Stowarzyszenie Pomocy Pokrzywdzonym i Niepełnosprawnym „Eduktor” w Łomży przekazano kwotę **866.083,65 zł** (więcej o 9.954,48zł niż w roku 2020).

We wrześniu 2021 r. naukę w szkołach rozpoczęło:

Tabela Nr 12.

	Szkoła Podstawowa w Dubeninkach		Szkoła Podstawowa w Żytkiejmach		RAZEM	
Klasa	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba oddziałów
Poniżej „O”	16	1	7	1	23	2
„O”	22	1	8	1	30	2
I	15	1	8	1	23	2
II	16	1	9	1	25	2
III	9	1	3	1	12	2
IV	14	1	7	1	21	2
V	14	1	0	-	14	1
VI	24	1	11	1	35	2
VII	18	1	12	1	30	2

VIII	16	1	4	1	20	2
Razem	164	10	69	9	233	19

W szkole prowadzonej przez Gminę Dubeninki w 2021 roku zatrudnionych było 19 nauczycieli.

W szkołach odbywała się nauka języków obcych: języka angielskiego oraz dodatkowo języka niemieckiego.

W 2021 r. zostały przyznane przez wójta gminy Dubeninki stypendia dla uczniów. Wynosiły one od **179,00 zł** do **248,00 zł** na osobę. Stypendia przyznano z powodu bezrobocia rodziców oraz wielodzietności w łącznej kwocie **92.194,00 zł (spadek o 15.533 zł)**.

W 2021 r. - **104** uczniów, stanowiących **44,64%** wszystkich uczniów, dowożonych było do szkół transportem organizowanym przez gminę. Ponadto dokonano zwrotu kosztów przewozu niepełnosprawnych dzieci do placówek oświatowych znajdujących się poza terenem gminy (od września 2021 - 6 osób ZPEW +2 osoby indywidualnie) w kwocie **20.438,41 zł** (w poprzednim roku 7.077,62zł).

Ogółem koszt dowozu uczniów w 2021 r. wyniósł **398.522,51 zł** (wzrost o 94.439,24zł).

Rok 2021 to drugi rok, kiedy koronawirus w całej Polsce przeorganizował wszystkie dziedziny życia. Jednym z obszarów funkcjonowania naszej gminy, w którym najbardziej odczuwalne były kwestie związane z obostrzeniami wprowadzonymi w związku z epidemią koronawirusa była oświata. Dyrektorzy dostosowywali działalność placówek do bieżących zaleceń Ministra Edukacji Narodowej i Ministra Zdrowia - skorzystali z możliwości zaopatrzenia placówek w bezpłatne środki do dezynfekcji rąk i do powierzchni, środki ochrony osobistej (maseczki jednorazowe, rękawiczki) bezdotykowy dezynfektor. Zakupiono bezdotykowe termometry, środki czystości, dodatkowy sprzęt ułatwiający zachowanie czystości w pomieszczeniach. Rodzice są informowani o wszystkich nowych ustaleniach, wytycznych itp. na bieżąco - poprzez dziennik elektroniczny i strony internetowe placówek.

2.3.3. Kultura

Gminne Centrum Kultury w Dubeninkach prowadzi działalność jako samorządowa instytucja kultury od 01 sierpnia 2003 roku. Do podstawowych zadań GCK należy:

- **w dziedzinie kultury:** rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych, edukacja kulturalna i wychowanie poprzez sztukę;
- **w dziedzinie bibliotekarstwa:** gromadzenie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych oraz prowadzenie działalności informacyjnej, edukacyjnej i popularyzatorskiej.

Strukturę instytucji tworzą:

- Ośrodek Kultury w Dubeninkach
- Świetlica Wiejska w Żytkiejmach
- Świetlica Wiejska w Linowie
- Gminna Biblioteka Publiczna w Dubeninkach
- Filia Żytkiejmy

Biblioteki

W gminie funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna w Dubeninkach oraz Filia Żytkiejmy.

Księgozbiór na dzień 1 stycznia 2021 r. wynosił 19118 woluminów, zaś na koniec roku – **18474 woluminów**. W przeliczeniu na 1 mieszkańca, łączna liczba woluminów na dzień 31 grudnia 2021 roku wynosiła 7. Księgozbiór bibliotek jest systematycznie uzupełniany o nowości wydawnicze, porządkowany i w miarę potrzeb poddawany selekcji. Od kilku lat biblioteki oferują czytelnikom bezpłatny dostęp do ebooków i audiobooków za pośrednictwem platformy Legimi do 22 grudnia 2021 r., a od 22 grudnia zapewniono dostęp do ebooków, audiobooków i podcastów za pośrednictwem platformy Empik Go.

Czytelnictwo

Tabela Nr 13.

Ip .	Nazwa placówki	Liczba Użytkowników	Liczba wypożyczeń na zewnątrz i na miejscu	Liczba odwiedzin			Liczba udzielonych informacji	Korzystający z Internetu
				Ogółem	wypożyczający	pozostałe odwiedziny		
1.	Gminna Biblioteka Publiczna w	186	7242	3790	3498	292	18	50

	Dubeninkach							
2.	Filia Żytkiejmy	109	3643	1409	1278	131	0	61
	Ogółem:	295	10885	5199	4776	423	18	111

Od czerwca 2021 r. użytkownicy bibliotek mają zapewniony dostęp do darmowej wypożyczalni międzybibliotecznej książek i czasopism naukowych – Akademiki. Do dyspozycji użytkowników są dwa terminale do korzystania z publikacji chronionych prawem autorskim. W okresie sprawozdawczym korzystały 2 osoby, z 4 publikacji.

W 2021 roku wzbogacono zbiory bibliotek o **318** jednostek inwentarzowych, z tego zakupiono 317 woluminów. Zakupów książek dokonywano w oparciu o potrzeby czytelnicze użytkowników bibliotek. Struktura zakupów książek:

- literatura piękna dla dzieci i młodzieży - 81 wol.,
- literatura piękna polska i zagraniczna dla dorosłych - 222 wol.,
- literatura niebeletrystyczna - 14 wol.

W bibliotekach użytkuje się 21 komputerów, z tego 17 jednostek dostępnych dla użytkowników, podłączonych do Internetu.

Biblioteki organizują imprezy mające na celu promocję czytelnictwa i biblioteki. Wydarzenia odbywają się na miejscu w bibliotece, w plenerze oraz wydarzenia online na żywo.

W 2021 roku w imprezach bibliotecznych wzięło udział 311 osób oraz 15 osób uczestniczyło w spotkaniach online. Biblioteki w związku z tymi działaniami i organizacją zajęć edukacyjnych poniosły wydatek w kwocie **4854 zł**.

- **Ogólnopolskie Akcje Promujące Czytelnictwo:** Narodowe Czytanie - lekturą dziesiątej odsłony NC była Moralność pani Dulskiej Gabrieli Zapolskiej. W realizacji wydarzenia brała udział lokalna społeczność, przedstawiciele instytucji i organizacji pozarządowych oraz młodzież z miejscowych szkół podstawowych.
- **konkursy/quizy:** rodzinny konkurs „Tradycyjna pisanka wielkanocna”; „Moralność Pani Dulskiej – dramat Gabrieli Zapolskiej” – quiz dla uczniów klasy VIII Szkoły Podstawowej w Dubeninkach
- **przedstawienia teatralne:** spektakl familijny pt. „Morskie opowieści” w wykonaniu aktorów Teatru Łata z Poznania.

- **imprezy biblioteczne dla dzieci:** Ogólnopolskie Urodziny Książkowego Misia; Międzynarodowy Dzień Postaci z Bajki; Mikołajki w bibliotece, Mikołajkowe spotkanie dla dzieci.
- **wydarzenia online:** spotkania z lokalnymi twórczyniami tradycyjnych pisanek wielkanocnych wykonanych metodą batikową, woskiem i szpileczką.
- **promocja oferty bibliotecznej:** zorganizowano stoisko podczas imprezy plenerowej „Piknik rodzinny z Niepodległą” w Żytkiejmach na którym promowano e-zasoby, przygotowano niewielką wystawę dokumentów życia społecznego oraz grę planszową „Śladem Niepodległej”; podczas pikniku „Mama tata brat i ja” Filia Żytkiejmy przeprowadziła inscenizację wiersza Juliana Tuwima pt. „Rzepka” oraz przygotowała grę planszową „Memory”.

Biblioteki organizowały zajęcia edukacyjne, plenerowe warsztaty malarskie dla dzieci i młodzieży oraz warsztaty malarskie dla dorosłych, zajęcia dla seniorów z cyklu „Między regałami”. Przeprowadzono 12 godzin zajęć, w których wzięło udział 49 osób.

W 2021 roku na prowadzenie bibliotek i upowszechnianie czytelnictwa wydano 215933,00 zł, z tego dotacja organizatora 210933,00 zł, dotacja ze środków finansowych Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025 w wysokości 5000,00 zł na zakup nowości wydawniczych oraz usługi zdalnego dostępu do książek ebooków, audiobooków i synchrobooków.

Ośrodek kultury i świetlice

W gminie funkcjonuje: Ośrodek Kultury w Dubeninkach, Świetlica Wiejska w Żytkiejmach, Świetlica Wiejska w Linowie (do 28 września 2021 roku). Placówki działające na terenie gminy włączały się poprzez swoją działalność do życia kulturalnego gminy, będąc organizatorem imprez o charakterze kulturalnym, edukacyjnym i sportowo-rekreacyjnym skierowanych do wszystkich grup wiekowych.

W 2021 r. zorganizowano 12 wydarzeń, w tym 4 plenerowe. W imprezach wzięło udział 311 mieszkańców. Są to m.in.

- **imprezy tematyczne i okolicznościowe:** Dzień Kobiet, Spotkanie mikołajkowe dla dorosłych, Święto Niepodległości, piknik rodzinny „Mama tata i ja” w Żytkiejmach, piknik pod chmurką w Dubeninkach
- **konkursy** – Konkurs piosenki turystycznej dla dzieci i młodzieży; Konkurs piosenki żołnierskiej i patriotycznej bez ograniczeń wiekowych.

- **pokazy teatralne** – przedstawienie kukielkowe pt. „Czerwony Kapturek” przygotowane przez seniorów dla uczniów klasy I szkoły podstawowej z okazji Dnia Dziecka

Gminne Centrum Kultury w Dubeninkach ze środków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w ramach realizacji projektu pn. „Wyjazd studyjny dla mieszkańców gminy Dubeninki w wieku 50+” zorganizowało jednodniowy wyjazd do atrakcyjnych miejsc Podlasia.

Gminne Centrum Kultury w Dubeninkach współpracuje z instytucjami i organizacjami lokalnymi, organizuje wspólnie wydarzenia, udostępnia lokal, wspiera organizacyjnie organizacje pozarządowe i grupy nieformalne.

W 2021 roku Gminne Centrum Kultury w Dubeninkach jako partner lokalny Stowarzyszenia Gołdapski Fundusz Lokalny wspierało realizację projektu „Mazurskie okna pamięci”. W Świetlicy Wiejskiej w Żytkiejmach odbywały się spotkania mieszkańców Żytkiejm i okolic. Powstała instalacja w kształcie okna „Mazurskie okno pamięci mieszkańców Żytkiejm i okolic”. Wspierano organizację plenerową wystawy pn. „Bóg – Honor – Ojczyzna. Witold Pilecki 1901-1948” organizowaną przez Fundację na Rzecz Pomocy Dzieciom z Grodzieńszczyzny.

Przy Ośrodku Kultury w Dubeninkach i świetlicach wiejskich funkcjonowały następujące grupy i koła zainteresowań:

- plastyczne,
- techniczne,
- muzyczna,
- teatralna,
- sportowo-rekreacyjna,
- kulinarna,
- zielarska,
- taneczna

2.3.4 Turystyka

Teren gminy posiada stosunkowo duży potencjał do rozwoju turystyki. Na infrastrukturę turystyczną składają się przede wszystkim szlaki i ścieżki piesze i rowerowe są to szlaki o lokalnym charakterze. Gmina Dubeninki, dzięki walorom naturalnym jest doskonałym terenem do prowadzenia działalności polegającej na obsłudze turystycznej.

Jedną z jej form jest agroturystyka, czyli turystyka wiejska. Sprzyjają temu malownicze pejzaże urozmaicone wzgórzami i dolinami, polami i łąkami z zachowanymi śródpolnymi zadrzewieniami. Krajobraz upiększają jeziora oraz liczne rozlewiska, będące siedzibą bobrów, a przede wszystkim kompleks Puszczy Rominckiej, który obejmuje prawie 1/3 obszaru gminy. Gmina Dubeninki jest idealnym miejscem do uprawiania aktywnej turystyki. Umożliwia to sieć szlaków pieszych i rowerowych oraz liczne ścieżki historyczno-przyrodnicze i dydaktyczne o różnorodnej tematyce. Dodatkowo Gmina Dubeninki posiada 20 obiektów świadczących usługi agroturystyczne (łącznie prawie 100 pokoi gościnnych).

2.3.5. Ośrodki zdrowia

Fundamentalnym celem podstawowej opieki zdrowotnej jest poprawa i zachowanie stanu zdrowia społeczności lokalnej, która zamieszkuje obszar Gminy Dubeninki.

Na naszym terenie działają trzy podmioty medyczne prowadzące działalność w zakresie ochrony zdrowia:

1. Almed A.A. Iwaniuk, M. Purwin Spółka Jawna z siedzibą w Dubeninkach, która świadczy usługi medyczne lekarza pierwszego kontaktu. W Ośrodku Zdrowia w Dubeninkach mieści się również gabinet dentystyczny oraz gabinet położnej środowiskowej. Personel Ośrodka zdrowia przedstawia się następująco: jeden lekarz medycyny i dwie pielęgniarki.
2. NZOZ Cordis s.c. działający w budynku Ośrodka Zdrowia w Żytkiejmach. Podmiot ten świadczy usługi medyczne w ramach podstawowej opieki zdrowotnej oraz usługi pielęgniarskie. Usługi lekarskie zapewnia jeden lekarz i jedna pielęgniarka.
3. Poradnia Stomatologiczna KATARZYNA PETROSYAN- lekarz stomatolog przyjmujący w gabinecie stomatologicznym mieszczącym się w Ośrodku Zdrowia w Dubeninkach.

Na terenie Gminy funkcjonuje jedna apteka, ogólnodostępna, która mieści się w Ośrodku Zdrowia w Dubeninkach.

Na terenie gminy nie ma zakładów opiekuńczo – leczniczych, pielęgnacyjno – opiekuńczych ani hospicjów.

Najczęstsze schorzenia mieszkańców to:

- 1) choroby układu krążenia,
- 2) cukrzyca

- 3) choroby układu oddechowego
- 4) choroby kręgosłupa

W czasie pandemii w ośrodkach zdrowia w Dubeninkach oraz Żytkiejmach można było zaszczepić się przeciw COVID-19.

Gmina Dubeninki w 2021 roku realizowała zadanie mające na celu transport osób mających trudności w samodzielnym dotarciu do punktu szczepień przeciwko wirusowi SARS-CoV-2, w tym osób niepełnosprawnych. W tym celu wykorzystwała środki finansowe przeznaczone na dofinansowanie w/w zadania. Strażacy OSP, korzystając z transportu strażackiego dowozili osoby mające trudność w dostaniu się na szczepienia przeciwko COVID-19.

Gmina Dubeninki zorganizowała telefoniczny punkt potrzeb transportowych oraz informacji o szczepieniach przeciwko COVID-19. W ramach akcji w 2021 roku dowieziono 15 osób, do punktu szczepień w Dubeninkach, Żytkiejmach, Gołdapi i Wiżajnach. Podczas pandemii zorganizowane zostały dwukrotnie mobilne punkty szczepień. Pierwsza akcja zorganizowana była podczas Pikniku Rodzinnego z Niepodległą, który odbył się w Żytkiejmach przy Domu Polonii w lipcu 2021 r. Podczas tej akcji zaszczepiło się ok. 100 osób. Druga akcja była zorganizowana podczas imprezy „Plenerowe spotkania ze sztuką”, która odbyła się przy Gminnym Centrum Kultury w Dubeninkach w sierpniu 2021 r. Podczas tej akcji zaszczepiło się ok. 10 osób. W czasie tych imprez pracownicy gminy prowadzili akcję informacyjną na temat szczepień wśród mieszkańców rozdając materiały promocyjne oraz ulotki. Gmina Dubeninki bardzo mocno zaangażowała się w promocję szczepień przeciwko COVID 19. Łącznie wyszczepionych jest 50,3% populacji gminy Dubeninki.

2.3.6. Bezrobocie

Według stanu na 31 grudnia 2021 stopa bezrobocia w gminie wyniosła 10,3%. Stopa bezrobocia dla powiatu wynosi 7,9% dla województwa wynosi 8,6%. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Dubeninki wynosiła 93 osoby, w tym 72,04% stanowiły kobiety (67 kobiet) i 27,96% mężczyźni (26 mężczyzn).

Dla porównania, na koniec 2020 roku liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP wynosiła 109 osób. Zatem zauważyć można spadek osób bezrobotnych o 16 osób.

Udział długotrwale bezrobotnych w stosunku do ogólnej liczby ludności w wieku produkcyjnym w gminie wyniósł 5,48%.

Poniżej prezentujemy w formie graficznej i tabelarycznej szczegółowe dane dotyczące rynku pracy (liczbę osób bezrobotnych, liczbę bezrobotnych długotrwale, liczbę osób bezrobotnych z prawem do zasiłku w podziale na płeć).

Tabela Nr 14

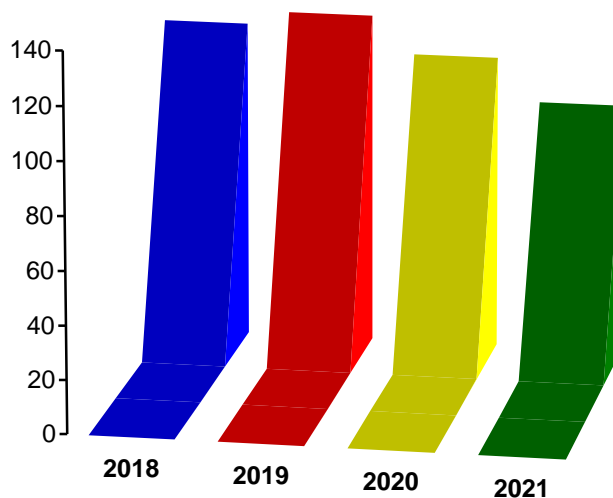
	Powiat		Województwo		Polska	
Status	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
Osoby bezrobotne ogółem	417	261	24 019	18 548	510 303	432 720
Osoby bezrobotne z prawem do zasiłku	62	29	4 352	3 336	73 674	53 002
Osoby długotrwale bezrobotne	253	137	13 975	8 769	301 660	226 997

Tabela Nr 15. **Bezrobotni w latach 2018 – 2021 na terenie Gminy Dubeninki (wg stanu na koniec roku)**

Rok	Bezrobotni ogółem	Stopa bezrobocia (%)
2018	118	12,6
2019	123	13,4
2020	109	13,1
2021	93	10,3

Źródło: Dane PUP w Gołdapi

Wykres Nr 10. **Bezrobotni w latach 2018-2021 na terenie Gminy Dubeninki**

ROZDZIAŁ III

3. Pomoc Społeczna w Gminie Dubeninki

Główne instytucje wykonujące zadania z zakresu pomocy społecznej i realizujące politykę prorodziną państwa na poziomie samorządu lokalnego jest Urząd Gminy Dubeninki oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dubeninkach.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dubeninkach jest jednostką organizacyjną gminy, która realizuje zadania własne gminy oraz zadania zlecone z zakresu administracji rządowej wyznaczone między innymi przez przepisy ustawy o pomocy społecznej, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, ustawa o Karcie Dużej Rodziny, rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023.

Do zadań ośrodka pomocy społecznej należą działania pomocowe, ale również działania o charakterze interwencyjnym oraz wspierającym różne grupy i osoby zagrożone wykluczeniem społecznym.

Pracownicy socjalni w ramach wykonywania swoich obowiązków podejmują między innymi działania w formie pracy socjalnej na rzecz rodzin dysfunkcyjnych, borykających się z różnorodnymi problemami. Praca socjalna ma na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. W pracy socjalnej chodzi głównie o mobilizowanie osób, rodzin a nawet społeczności lokalnych do samodzielnych działań i umiejętne /profesjonalne/ wykorzystanie sił i możliwości tkwiących w tych osobach, rodzinach i grupach oraz wskazanie najlepszych sposobów osiągnięcia celu, jakim jest przezwyciężenie trudnych sytuacji.

Pracownicy ośrodka współpracują w tym zakresie z wieloma instytucjami i organizacjami, co przynosi efekty w postaci usamodzielnienia się rodzin i uniezależnienia od pomocy społecznej. Praca z takimi rodzinami wymaga od kadry pomocy społecznej wysokiego profesjonalizmu i zaangażowania w podejmowanych działaniach.

Pracownicy socjalni czuwają też nad zapewnieniem bezpieczeństwa socjalnego rodzin tego wymagających poprzez udzielanie wsparcia finansowego, rzeczowego i usługowego a także informują społeczeństwo o możliwościach uzyskania pomocy w innych podmiotach Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dubeninkach udziela następujących form pomocy:

- praca socjalna,

- pomoc pieniężna w postaci zasiłków stałych, okresowych, celowych,
- pomoc rzeczowa w postaci dożywiania dzieci w szkołach podstawowych i w internatach,
- pomoc w postaci paczek żywnościowych w ramach realizowanego Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pracy Najbardziej Potrzebującym,
- pomoc w usługach.

Natomiast Urząd Gminy udziela następujących form pomocy rodzinie:

- pomoc w postaci świadczeń rodzinnych: zasiłek rodzinny z dodatkami, świadczenie wychowawcze, świadczenia rodzicielskie, świadczenia pielęgnacyjne, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka, zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy,
- dodatki mieszkaniowe i osłonowe oraz stypendia szkolne.

W każdej społeczności lokalnej część rodzin przeżywa czasowe lub długotrwałe trudności i wymaga wsparcia w różnych sferach swojego funkcjonowania.

Na przestrzeni ostatnich trzech lat – w roku 2019 ze świadczeń pomocy społecznej w tutejszym ośrodku pomocy społecznej skorzystało 138 rodzin, w 2020 roku skorzystało 136 rodzin, a w 2021 skorzystało 169 rodzin, co obrazują poniższe dane:

Tabela Nr 16.

Rodziny korzystające z pomocy, w tym z pracy socjalnej			
ROK	2019	2020	2021
LICZBA RODZIN	138	136	169
LICZBA OSÓB W RODZINIE	365	299	375
LICZBA RODZI Z DZIEĆMI	51	41	48
LICZBA OSÓW W RODZINACH Z DZIEĆMI	225	187	211

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dubeninkach

Pomoc i wsparcie w Gminie Dubeninki z pomocy społecznej w 2021 roku uzyskało 375 osób, co stanowiło 13,13% wszystkich mieszkańców gminy. W roku tym, w stosunku do 2020 roku, łączna liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia zwiększyła się o 76 osób. Natomiast liczba rodzin, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego o 15 osób. W przypadku długotrwałe korzystających z pomocy społecznej ich liczba osiągnęła poziom 64 osoby, co oznaczało spadek w stosunku do roku 2020 o 19 osób.

DANE O KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY I WSPARCIA

Tabela Nr 17

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2020	Rok oceny 2021	Prognoza 2022
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM UDZIELONO POMOCY I WSPARCIA				
Liczba osób	1	299	375	375
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM PRYZNANO ŚWIADCZENIE				
Liczba osób	2	138	107	107
W tym: osoby długotrwale korzystające	3	83	64	64
Wiek 0-17	4	41	34	34
Wiek produkcyjny	5	79	62	62
Wiek poprodukcyjny	6	18	11	11
Liczba rodzin	7	93	78	78
Liczba osób w rodzinach	8	214	185	185
w tym: KOBIETY (z wierszy 2-6)				
Ogółem	9	85	58	58
W tym: osoby długotrwale korzystające	10	52	38	38
Wiek 0-17	11	22	17	17
Wiek 18-59	12	48	34	34
Wiek 60 lat i więcej	13	15	7	7
OSOBY I RODZINY, Z KTÓRYMI PRZEPROWADZONO WYWIAD ŚRODOWISKOWY				
Liczba osób ogółem	14	138	109	109
Liczba rodzin	15	138	109	109
Liczba osób w rodzinach	16	223	248	248
KONTRAKT SOCJALNY				
Liczba zawartych kontraktów socjalnych - ogółem	17	4	3	5
Liczba osób objętych kontraktem socjalnym - ogółem	18	4	3	5

Na podstawie źródeł informacji posiadanych przez tutejszy ośrodek można stwierdzić, że pod względem struktury najliczniejszą grupę objętych wsparciem w roku 2019 stanowiły rodziny jednoosobowe (53 rodziny). Wśród rodzin z dziećmi dominowały rodziny z jednym, dwojgiem i trojgiem dzieci, w gronie rodzin niepełnych – rodziny z jednym dzieckiem, a wśród emerytów i rencistów rodziny jedno i dwuosobowe. W 2020 roku najliczniejszą grupę korzystających z pomocy stanowiły rodziny jednoosobowe (61 rodzin). Odnośnie rodzin z dziećmi najwięcej korzystających z pomocy

było z jednym i dwojgiem dzieci. Wśród rodzin niepełnych – przeważają rodziny z jednym dzieckiem, a wśród emerytów i rencistów rodziny jedno i dwuosobowe.

Zauważyć można, że w roku 2021 najliczniejszą grupę świadczeniobiorców stanowiły również rodziny jednoosobowe (94 rodziny). Wśród rodzin z dziećmi dominowały rodziny z dwojgiem i trojgiem dzieci. W rodzinach niepełnych – na pierwszym miejscu znajdują się rodziny z jednym dzieckiem. Wśród emerytów i rencistów nadal dominują rodziny jednoosobowe.

Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela:

Tabela Nr 18.

Typy rodzin objętych pomocą społeczną w gminie							
ROK		2019		2020		2021	
TYP RODZIN		LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB W TYCH RODZINACH	LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB W TYCH RODZINACH	LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB W TYCH RODZINACH
O liczbie osób	RODZINY OGÓŁEM	138	365	136	299	169	375
	1	53	53	61	61	94	94
	2	31	62	38	76	28	56
	3	13	39	11	33	11	33
	4	15	60	12	48	13	52
	5	12	60	6	30	13	65
	6 i więcej	14	91	8	51	10	75
w tym: rodziny z dziećmi ogółem:		51	225	41	187	48	211
O liczbie dzieci	1	14	39	14	42	9	22
	2	14	52	14	59	15	58
	3	14	73	8	41	14	70
	4	5	30	4	38	9	54
	5	3	21	1	7	1	7
	6	0	0	0	0	0	0
	7 i więcej	1	10	0	0	0	0
rodziny niepełne ogółem:		15	51	13	37	8	20
O liczbie dzieci	1	8	18	9	24	5	10
	2	3	10	3	9	2	6
	3	2	10	1	4	1	4

	4 i więcej	2	13	0	0	0	0
Rodziny emerytów i rencistów ogółem:		37	68	44	80	65	94
O liczbie osób	1	17	17	25	25	46	46
	2	14	28	13	26	14	28
	3	4	12	2	6	3	9
	4 i więcej	2	11	4	23	2	11

Źródło danych: opracowanie na podstawie Sprawozdań MRPIPS-03-R

Osoby zwracające się o pomoc do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dubeninkach borykają się z różnymi problemami. Mają one szczególny związek z powodami przyznania pomocy.

Głównymi powodami przyznania pomocy na przestrzeni lat 2019-2021 było bezrobocie, które ma tendencję spadkową. W 2019 roku liczba rodzin w których występowało bezrobocie wynosiła 62 rodzin, w 2020 roku liczba ta spadła do 50 rodzin, natomiast w 2021 roku wynosiła 45 rodzin. Inne powody udzielenia pomocy to niepełnosprawność, długotrwała choroba, przemoc w rodzinie

Świadczenia, z których korzystały rodziny jedno i wieloosobowe z pomocy społecznej miały głównie charakter pieniężny, niepieniężny i usługowy.

Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2019-2021 przedstawia poniższa tabela:

Tabela Nr 19.

Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez GOPS							
ROK		2019		2020		2021	
FORMA ŚWIADCZEŃ		LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB W TYCH RODZINACH	LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB W TYCH RODZINACH	LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB W TYCH RODZINACH
PIENIĘŻNE	ZASIŁEK STAŁY	21	24	26	30	23	25
	ZASIŁEK OKRESOWY	58	147	47	116	34	81
	ZASIŁEK CELOWY W TYM	55	115	33	57	50	108

	SPECJALNY ZASIŁEK CELOWY						
NIEPIENIĘŻNE	POSIŁEK Z PROGRAMU „POSIŁEK W SZKOLE I W DOMU”	61	142	70	46	37	96
	USŁUGI OPIEKUŃCZE	1	1	0	0	0	0
	SCHRONIENIE	1	1	2	2	2	2
	ODPŁATNOŚĆ GMINY ZA POBYT W DPS (ZŁ)	273 677 zł (9 osób)		262 478 zł (9 osób)		272 669 zł (9 osób)	
PRACA SOCJALNA	PRACA SOCJALNA OGÓŁEM	138	365	136	299	169	375
	W TYM WYŁĄCZNIE PRACA SOCJALNA	35	93	43	81	91	190

Źródło danych: opracowanie na podstawie Sprawozdań MRPIPS-03-R

Spośród świadczeń pieniężnych najczęściej udzielaną formą pomocy w latach 2019-2021 były zasiłki okresowe, które mają tendencje spadkową, a także zasiłki celowe. Zasiłki okresowe są świadczeniami wypłacanymi miesięcznie, przyznawanymi na okres nie dłuższy niż do końca miesiąca, w którym ustały okoliczności uzasadniające ich przyznanie.

Głównym powodem przyznawania zasiłku okresowego jest brak zatrudnienia przynajmniej jednego członka rodziny. Zasiłek okresowy przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.

Zasiłek celowy jest przyznawany na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości zakupu żywności, leków i leczenia, ogrzewania, w tym opału, odzieży, obuwia, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu.

Dominującym rodzajem pomocy niepieniężnej udzielanej przez Ośrodek stanowił posiłek, który był wsparciem udzielanym głównie dzieciom w ramach wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 -2023.

Celem Programu jest zminimalizowanie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji oraz osób dorosłych, głównie samotnych, w podeszłym wieku, chorych i niepełnosprawnych. Liczba osób objętych posiłkiem w latach 2019 - 2021 stopniowo malała.

Istotną rolę wśród świadczeń niepieniężnych odgrywa praca socjalna. Praca socjalna dotyczy niemal każdej rodziny zgłaszającej się po pomoc do Ośrodka. Celem pracy socjalnej jest poprawa funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku zamieszkania. Służy ona rozwinięciu lub wzmocnieniu ich aktywności i samodzielności życiowej oraz zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Co ważne, praca socjalna świadczona jest niezależnie od dochodu.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych polega przede wszystkim na: odwiedzinach i rozmowach mających na celu rozeznanie aktualnej sytuacji życiowej i bieżących potrzeb osób bądź rodzin, pomocy przy kompletowaniu dokumentów niezbędnych do otrzymania świadczeń itp., podejmowaniu działań w zakresie uzyskania alimentów, występowania w charakterze przedstawiciela i rzecznika spraw podopiecznych zwłaszcza niezaradnych życiowo, uczeniu racjonalnego gospodarowania posiadanymi środkami. Jest to jedna z bardzo ważnych i pracochłonnych form pomocy, polegająca przede wszystkim na dotarciu do świadomości klienta, że pracownik socjalny chce i może mu pomóc, pod warunkiem, że on sam zaangażuje się w proces zmian. Osoby te, są zobowiązane do współudziału w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej. Pracownicy socjalni wpływają na zmianę życia indywidualnych osób oraz rodzin, którym służą w przypadkach nagłych sytuacji kryzysowych, jak i codziennych, osobistych problemów.

GOPS w Dubeninkach realizując zadania ustawy o pomocy społecznej w 2019 roku udzielił pomocy w formie pracy socjalnej 138 rodzinom, w których żyje łącznie 365 osób. W roku 2020 pracą socjalną objęto 136 rodzin, w których żyje 299 osób, zaś w 2021 roku pracą socjalną objęto 169 osób, w których żyje 375 osób.

Z powyższych danych wynika, że liczba rodzin, którym udzielono pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych każdego roku maleje. Spowodowane to jest w znacznej mierze wprowadzeniem „ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci”, przyznającej świadczenia w wysokości 500 zł miesięcznego na dziecko w rodzinie do 18

roku życia. Ustawa ta spowodowała znaczną poprawę sytuacji finansowej rodzin, zwłaszcza z większą ilością dzieci pozostających na utrzymaniu.

Drugim czynnikiem, który wpływa na lepszą sytuację ekonomiczną rodzin z terenu naszej gminy jest lepszy rynek pracy i możliwość podejmowania zatrudnienia.

Z powyższych danych wynika również, iż wzrasta potrzeba świadczenia pracy socjalnej.

Rodziny z terenu Gminy Dubeninki przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej mają możliwość otrzymania wsparcia w postaci asystenta rodziny. Asystenturą rodzinną obejmuje się w pierwszej kolejności rodziny, które przejawiają największe trudności i istnieje zagrożenie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej, a przyczyna występowania problemów jest bardzo złożona.

Współpraca z rodzinami zależy przede wszystkim od aktywności tych rodzin, woli włączenia się w realizację planu pracy, chęci wprowadzenia zmian w życiu rodzinnym. Objęcie rodziny pomocą asystenta nie zawsze prowadzi do odzyskania przez nią zdolności do prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej. W skrajnej sytuacji, gdy pozostawienie dziecka w rodzinie biologicznej stanowi zagrożenie dla jego bezpieczeństwa lub życia, koniecznym staje się odseparowanie go i umieszczenie w pieczy zastępczej.

Akty prawne takie jak kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakazują określonym służbom podejmowanie działań zabezpieczających dziecko. Rodzice wówczas zostają trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub prawa te zostają im ograniczone. To sąd postanawia o ustanowieniu nad dzieckiem opieki zastępczej poprzez umieszczenie go poza rodziną biologiczną. Piecza zastępcza może być sprawowana w formie rodzinnej lub instytucjonalnej.

Gmina zobowiązana jest do ponoszenia wydatków z tytułu umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej, w rodzinnym domu dziecka albo w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Tabela Nr 20. Odpłatności ponoszone przez Gminę

Piecza zastępcza			
ROK	2019	2020	2021
ODPŁATNOŚĆ ZA POBYT DZIECI W PIECZY ZASTĘPCZEJ	58 462,00 zł (za 10 dzieci)	63 010,90 zł (za 10 dzieci)	87 551,77 zł (za 13 dzieci)

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dubeninkach

Wzrost wydatków związanych z dopłatą gminy do kosztów umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej wynika z zasady finansowania pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W przypadku umieszczenia dziecka gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej współfinansuje pobyt tego dziecka w wysokości:

1. 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
2. 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
3. 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W Gminie Dubeninki w 2021 roku dwoje dzieci wróciło pod opiekę rodzica biologicznego i obecnie w pieczy zastępczej przebywa 11 dzieci, w tym za 9 dzieci gmina ponosi 50% odpłatności, a za 2 dzieci 10% odpłatności.

Gmina Dubeninki realizuje również zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez powołany w 2011 r. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Podstawowym dokumentem regulującym działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Jak wynika z danych Zespołu Interdyscyplinarnego w Dubeninkach zjawisko przemocy na terenie Gminy ma tendencję spadkową.

Dane szczegółowo przedstawia poniższa tabela:

Tabela Nr 21.

Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieska Karta”			
ROK	2019	2020	2021
LICZBA RODZIN OBJĘTYCH PROCEDURĄ „NIEBIESKA KARTA”	16	8	11
LICZBA OSÓB W RODZINIE OBJĘTYCH PROCEDURĄ „NIEBIESKA KARTA”	57	30	35
LICZBA ZAKOŃCZONYCH PROCEDUR „NIEBIESKA KARTA”	10	8	9

Źródło danych: Zespół Interdyscyplinarny Gminy Dubeninki

W ramach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie tworzone są grupy robocze. Ich zadaniem jest pomoc rodzinom w których dochodzi do aktów przemocy. W ramach zadań odbywają się cykliczne spotkania z osobami doświadczającymi przemocy oraz z osobami podejrzanymi o stosowanie przemocy. Podczas spotkań członkowie grup roboczych ustalają działania na rzecz przeciwdziałania występowaniu zjawiska przemocy w rodzinie.

Od 2014 roku w Gminie realizowany jest rządowy program pomocy dla rodzin wielodzietnych. Realizatorem jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dubeninkach, który wydaje uprawnionym Karty Dużej Rodziny. Od 1 stycznia 2019 roku został rozszerzony katalog osób uprawnionych do otrzymania KDR. O przyznanie Karty Dużej Rodziny mogą ubiegać się nie tylko członkowie rodzin, u których w chwili składania wniosku co najmniej troje dzieci spełnia warunki przewidziane w ustawie, ale również rodzice i małżonkowie rodziców, którzy mieli na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci, bez względu na wiek tych dzieci w chwili składania wniosku. Oznacza to, że wszyscy rodzice, wychowujący co najmniej troje dzieci, które aktualnie są już osobami dorosłymi, zyskują prawo do posiadania karty.

Dane dotyczące liczby rodzin i przyznanych kart przedstawia poniższa tabela:

Tabela Nr 22

Karta Dużej Rodziny	2019	2020	2021
Liczba przyznanych kart	120	39	38
Liczba rodzin	52	15	13

Źródło danych: Sprawozdania z realizacji ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny

W Urzędzie Gminy Dubeninki od kwietnia 2016 roku wypłacane są świadczenia wychowawcze tzw. „500+”. Od czerwca 2022 realizatorem tego świadczenia będzie Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Z tego tytułu w roku 2019 r. wypłacono kwotę 2 293 918 zł, dla 175 rodzin, w roku 2020 wypłacono kwotę 2 582 495 zł dla 238 rodzin, zaś w 2021 roku wypłacono kwotę 2 569 250 zł dla 247 rodzin.

Z dniem 1 czerwca 2018 roku weszło w życie Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”.

Świadczenie „Dobry Start” w wysokości 300,00 zł przysługuje raz w roku na rozpoczynające rok szkolny dzieci, do ukończenia 20 roku życia bez względu na dochód rodziny.

Od 01 lipca 2021 wniosek o ustalenie prawa do programu „Dobry Start” składa się w formie elektronicznej. Realizatorem tego świadczenia jest również ZUS.

W latach 2019 - 2021 w Urzędzie Gminy Dubeninki wypłacane były stypendia szkolne. Najczęściej wsparcie to kierowane jest do dzieci pochodzących z rodzin ubogich lub zagrożonych wykluczeniem społecznym i służy zmniejszeniu różnic w dostępie do edukacji. W roku 2019 przyznano stypendium socjalne dla 114 uczniów, na kwotę 115 423 zł. W 2020 roku stypendium socjalne przyznano również dla 114 uczniów na kwotę 108 347 zł, zaś w 2021 roku przyznano dla 90 uczniów na kwotę 92 194 zł.

Dane szczegółowe na temat przyznanych świadczeń tj. świadczenie wychowawcze „500+”, stypendium socjalne, świadczenie „Dobry Start” w latach 2019-2021 obrazuje poniższa tabela:

Tabela Nr 23.

Świadczenia			
Rok	2019	2020	2021
Świadczenie wychowawcze „500+”:			
Liczba rodzin	175	238	247
Razem kwota wypłacona	2 293 918zł	2 582 495 zł	2 569 250 zł
Stypendium socjalne:			
Liczba uczniów	114	114	90
Razem kwota wypłacona	115 423 zł	108 347zł	92 194zł
Świadczenie „Dobry Start”			
Liczba świadczeń	339	325	2
Razem kwota wypłacona	101 700	97 500	600

Źródło danych: Urząd Gminy Dubeninki

W ramach realizowanych zadań Urząd Gminy Dubeninki przyznawał rodzinom świadczenia opiekuńcze.

Jednym z nich jest świadczenie pielęgnacyjne Świadczenie to przyznawane jest z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej i przysługuje:

1. matce albo ojcu,
2. opiekunowi faktycznemu dziecka,
3. osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną, w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
4. innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności

– jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, albo osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Od 1 stycznia 2022 r świadczenie pielęgnacyjne wynosi 2119 zł miesięcznie. Jest ono o 148 zł wyższe niż w 2021 roku, kiedy wynosiło 1971 zł miesięcznie. Kwota świadczenia pielęgnacyjnego podlega corocznej waloryzacji od 1 stycznia, a jego wysokość uzależniona jest od minimalnego wynagrodzenia za pracę.

Opiekunowie osoby niepełnosprawnej, w stosunku do której są zobowiązani do alimentacji, dotyczy to także małżonków, mogą ubiegać się o specjalny zasiłek opiekuńczy. Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje, jeżeli nie podejmujesz lub rezygnujesz z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą niepełnosprawną, która ma orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności, i wobec której są zobowiązani do alimentacji oraz spełniają kryterium dochodowe, które w okresie świadczeniowym trwającym od 01.11.2021 r. do 31.10.2022 r. nie może przekroczyć 764 zł netto na osobę (na podstawie dochodów z roku poprzedzającego okres zasiłkowy z uwzględnieniem utraty i uzyskania dochodu). Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje w kwocie 620 zł miesięcznie.

Kolejne świadczenie opiekuńcze, z którego korzystają osoby niepełnosprawne to zasiłek pielęgnacyjny.

Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje:

- niepełnosprawnemu dziecku;
- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;

- osobie, która ukończyła 75 lat.

Od 2019 roku wysokość zasiłku pielęgnacyjnego nie zmieniła się i nadal **wynosi** 215,84 zł miesięcznie

W roku 2016 została wprowadzona ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Przepisy tej ustawy przewidują zapewnienie dostępu do informacji w zakresie rozwiązań wspierających kobiety w ciąży oraz ich rodziny, zapewnienie kobietom w ciąży dostępu do diagnostyki prenatalnej, zapewnienie odpowiednich świadczeń opieki zdrowotnej dla kobiety w ciąży oraz podczas okresu porodu i połogu, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej. Rodzina może ubiegać się o przyznanie asystenta rodziny, którego zadaniem będzie pomoc w umożliwieniu im ze skorzystania ze wsparcia m.in. wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, udzielanie informacji w zakresie rozwiązań wspierających rodzinę oraz poradnictwo.

Według powyższej ustawy rodzina m.in. może ubiegać się o jednorazowe świadczenie, uwzględniając dziecko, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

Z powyższego świadczenia w Gminie Dubeninki w latach 2019-2021 nie ubiegała się żadna rodzina.

Kolejnym świadczeniem pieniężnym skierowanym do rodzin jest świadczenie rodzicielskie. Przysługuje ono w wysokości 1000 zł miesięcznie:

1. matce albo ojcu dziecka;
2. opiekunowi faktycznemu dziecka (tj. osobie faktycznie opiekującej się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka) w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego - do ukończenia 10. roku życia;
3. rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej, w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego - do ukończenia 10. roku życia;
4. osobie, która przysposobiła dziecko, w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego - do ukończenia 10. roku życia.

Beneficjentami świadczenia rodzicielskiego mogą zostać rodzice lub opiekunowie dziecka, którzy nie są uprawnieni do pobierania zasiłku macierzyńskiego.

Dane szczegółowe na temat przyznanych w gminie świadczeń przedstawia poniższa tabela:

Tabela Nr 24.

Świadczenia przyznane w gminie			
Świadczenia opiekuńcze	ROK		
	2019	2020	2021
ZASIŁEK PIEŁĘGNACYJNY			
Liczba świadczeń	824	763	750
Kwota wypłaconych świadczeń	155 403	164 685	161 880
ŚWIADCZENIA PIEŁĘGNACYJNE			
Liczba świadczeń	93	80	103
Kwota wypłaconych świadczeń	147 219	143 733	202 731
SPECJALNY ZASIŁEK OPIEKUŃCZY			
Liczba świadczeń	83	83	58
Kwota wypłaconych świadczeń	51047	51 109	35 960
ŚWIADCZENIE RODZIELSKIE			
Liczba świadczeń	138	104	80
Kwota wypłaconych świadczeń	126 666,50	97 116,70	69 572,90
ŚWIADCZENIE „ZA ŻYCIEM”			
Liczba świadczeń	0	0	0

Źródło danych: Urząd Gminy Dubeninki

W ramach realizowanych zadań Urząd Gminy Dubeninki przyznaje i wypłaca rodzinom również świadczenia rodzinne.

Dane szczegółowo przedstawia poniższa tabela:

Tabela Nr 25.

Świadczenia rodzinne			
ROK	2019	2020	2021
Liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	116	105	86
Łącznie kwota wypłaconych świadczeń	555 958,07 zł	546 581,72 zł	482 508,49 zł

Źródło danych: Urząd Gminy Dubeninki

Inną formą pomocy udzielanej przez Urząd Gminy Dubeninki dla rodziców samotnie wychowujących dzieci stanowią świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Mają one na celu wsparcie osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych.

W latach 2019-2021 liczba osób, którym przyznano tę pomoc, zmniejszała się z roku na rok, (z 26 w 2019 r. do 23 w 2021 r., podobnie jak łączna kwota wypłaconych świadczeń.

Dane szczegółowe przedstawia poniższa tabela:

Tabela Nr 26.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie			
ROK	2019	2020	2021
Liczba osób, którym przyznano świadczenie	26	25	23
Łącznie kwota wypłaconych świadczeń	112 825 zł	109 523 zł	104 430zł

Źródło danych: Urząd Gminy Dubeninki

Liczba pobierających w 2021 roku zasiłek wychowawczy wyniosła 247 rodzin. W stosunku do roku poprzedniego liczba ta zmalała o 9 rodzin (co stanowi spadek o 3,78% w stosunku do roku poprzedniego). Całkowita kwota przyznanego świadczenia w formie zasiłku wychowawczego wyniosła 2 569 250 zł i w porównaniu z rokiem poprzednim zmalała o 13 245 zł. Liczba pobierających w 2021 roku zasiłek rodzinny wyniosła 86 rodzin. W stosunku do roku poprzedniego liczba ta zmalała o 19 rodzin (co stanowi spadek o 18,10 % w stosunku do roku poprzedniego). Całkowita kwota przyznanego świadczenia w formie zasiłku rodzinnego wyniosła 482 508,49 zł i w porównaniu z rokiem poprzednim zmalała o 64 073,23 zł.

W latach 2019-2021 Urząd Gminy Dubeninki realizował wypłatę dodatków mieszkaniowych. Takie wsparcie przysługuje po spełnieniu określonych warunków, tj. osobom niemogącym pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania z uwagi na trudną sytuację materialną i spełniającą inne kryteria.

Dane szczegółowe przedstawia poniższa tabela:

Tabela Nr 27.

Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie			
ROK	2019	2020	2021
Liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki mieszkaniowe	46	45	48
Wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych	123 688 zł	152 229 zł	173 472 zł

Źródło danych: Urząd Gminy Dubeninki

Liczba gospodarstw domowych, którym przyznano dodatki mieszkaniowe utrzymuje się na podobnym poziomie.

Łączna kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych w okresie od 2019-2021 r. wyniosła 449 459 zł.

W latach 2019-2021 wypłacane były również dodatki energetyczne. Ta forma pomocy przysługuje osobom, którym przyznano dodatek mieszkaniowy oraz które są stroną umowy kompleksowej lub umowy sprzedaży energii elektrycznej zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym i zamieszkują w miejscu dostarczania energii elektrycznej.

Poniższa tabela pokazuje szczegółowe dane:

Tabela Nr 28

Dodatki energetyczne przyznane w gminie			
ROK	2019	2020	2021
Liczba gospodarstw, którym przyznano dodatek energetyczny	37	35	34
Wartość przyznanych dodatków energetycznych	6 003 zł	6 236 zł	6 366 zł

Źródło danych: Urząd Gminy w Dubeninkach

W Gminie Dubeninki środki finansowe wydatkowane na zadania z zakresu polityki społecznej wyniosły w 2021 roku 5 064 547 zł. Poziom wydatków w stosunku do roku poprzedniego zmalał o 150 916 zł. (co stanowi 2,89%).

W dziale 855 – Rodzina wydatkowano 3 831 470 zł. co stanowi 75,65% ogólnych wydatków w zakresie polityki społecznej.

W dziale 852 - Pomoc społeczna wydatkowano 1 112 294 zł. co stanowi 21,96% ogólnych wydatków w zakresie polityki społecznej.

W dziale 851 - Ochrona zdrowia wydatkowano 20 909 zł. co stanowi 0,41% ogólnych wydatków w zakresie polityki społecznej.

W dziale 854 - Edukacja i opieka wychowawcza wydatkowano 92 194 zł. co stanowi 1,82% ogólnych wydatków w zakresie polityki społecznej.

**ŚRODKI FINANSOWE NA WYDATKI W POMOCY SPOŁECZNEJ I INNYCH
OBSZARACH POLITYKI SPOŁECZNEJ W BUDŻECIE JEDNOSTKI SAMORZĄDU
TERYTORIALNEGO
ZADANIA WŁASNE I ZADANIA ZLECONE - w złotych**

Tabela Nr 29.

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
OGÓŁEM (działy)	1	4 974 182	5 215 463	5 064 547
W tym: w budżecie OPS/PCPR	2	942 410	942 035	942 757
85153 - Przeciwdziałanie narkomanii	3	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	4	0	0	0
85154 - Przeciwdziałanie alkoholizmowi	5	8 946	0	20 909
w tym: w budżecie OPS / PCPR	6	0	0	0
85202 - Domy pomocy społecznej	7	274 206	271 659	272 669
w tym: w budżecie OPS / PCPR	8	274 206	271 659	272 669
85203 - Ośrodki Wsparcia	9	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	10	0	0	0
85205 - Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	11	1 788	44	167
w tym: w budżecie OPS / PCPR	12	1 788	44	167
85213 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej oraz za osoby uczestniczące w zajęciach w centrum integracji społecznej	13	10 640	11 258	11 050
w tym: w budżecie OPS / PCPR	14	10 640	11 258	11 050

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
85214 - Zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	15	149 069	113 074	96 239
w tym: w budżecie OPS	16	149 069	113 074	96 239
85215 - Dodatki mieszkaniowe	17	129 692	158 465	173 472
w tym: w budżecie OPS	18	0	0	0
85216 - Zasiłki stałe	19	131 212	136 845	132 554
w tym: w budżecie OPS	20	131 212	136 845	132 554
85218 - Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie	21	X	X	X
w tym: w budżecie PCPR	22	X	X	X
85219 - Ośrodki Pomocy Społecznej	23	223 288	262 254	279 509
w tym: w budżecie OPS	24	223 288	262 254	279 509
85220 - Jednostki specjalistycznego poradnictwa, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej	25	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	26		0	0
85228 - Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	27	9 517	10 136	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	28	9 517	10 136	0
85230 - Pomoc w zakresie dożywiania	29	75 000	65 435	5 337
w tym: w budżecie OPS	30	75 000	65 435	55 337
85231 - Pomoc dla cudzoziemców	31	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	32	0	0	0
W tym (z wiersza 31): Wydatki na pomoc dla cudzoziemców w celu integracji ze środowiskiem (cudzoziemcy, którzy uzyskali status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą)	33	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	34	0	0	0
85232 - Centra Integracji Społecznej	35	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	36	0	0	0
85278 - Usuwanie skutków klęsk żywiołowych	37	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	38	0	0	0
85295 - Pozostała działalność	39	90 655	95 668	91 297
w tym: w budżecie OPS / PCPR	40	0	0	0
85311 - Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych	41	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	42	0	0	0

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
85321 - Zespoły orzekania o niepełnosprawności	43	0	0	0
w tym: w budżecie dyspozycji OPS / PCPR	44	0	0	0
85324 - Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	45	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	46	0	0	0
85395 - Pozostała działalność w zakresie polityki społecznej	47	9 223	8 320	7 680
w tym: w budżecie OPS / PCPR	48	9 223	8 320	7 680
85415 - Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym	49	115 423	108 347	92 194
w tym: w budżecie OPS / PCPR	50	0	0	0
85416 - Pomoc materialna dla uczniów o charakterze motywacyjnym	51	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	52	0	0	0
85501 - Świadczenie wychowawcze	53	2 324 378	2 604 446	2 590 089
w tym: w budżecie OPS / PCPR	54	0	0	0
85502 - Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	55	1 241 776	1 193 900	1 138 234
w tym: w budżecie OPS / PCPR	56	0	0	0
85504 - Wspieranie rodziny	57	105 090	100 750	620
w tym: w budżecie OPS / PCPR	58	0	0	0
85516 - Tworzenie i funkcjonowanie żłobków	59	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	60	0	0	0
85516 - Tworzenie i funkcjonowanie klubów dziecięcych	61	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	62	0	0	0
85516 - Dzienni opiekunowie	63	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	64	0	0	0
85508 - Rodziny zastępcze	65	58 462	63 010	87 552
w tym: w budżecie OPS / PCPR	66	58 462	63 010	87 552
85510 - Działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych	67	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	68	0	0	0
85513 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające	69		11 852	14 975

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
niektóre świadczenia rodzinne, zgodnie z przepisami ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz za osoby pobierające zasiłki dla opiekunów, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów		15 812		
w tym: w budżecie OPS / PCPR	70	0	0	0
85514 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby przebywające na urloпах wychowawczych, za osoby zatrudnione jako nianie oraz za osoby sprawujące osobistą opiekę nad dzieckiem	71	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	72	0	0	0
85578 Usuwanie skutków klęsk żywiołowych	73	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	74	0	0	0

3.1. Główne problemy oraz ich przyczyny zgłaszane przez mieszkańców.

Badania ankietowe przeprowadzone w ramach diagnozy sytuacji społecznej w gminie Dubeninki posłużyły identyfikacji, określeniu przyczyn i skali występujących na jej terenie problemów społecznych oraz wskazaniu działań, jakie należałoby podjąć w celu zmniejszenia ich natężenia oraz zminimalizowania ich skutków.

Badania zostały przeprowadzone przy pomocy ankiet, które zostały rozpowszechnione wśród mieszkańców gminy, w tym reprezentantów samorządu lokalnego – Wójta Gminy, pracowników Urzędu Gminy, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy, m.in. placówek oświatowych, kulturalnych. W sumie do analizy przedłożono 68 wypełnionych anonimowo ankiet.

Najważniejszymi problemami według ankietowanych są:

- migracja zarobkowa mieszkańców, szczególnie młodych – 47% wskazań,
- bezrobocie – 37% wskazań,
- brak oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży – 35% wskazań,
- niewystarczająca opieka zdrowotna – 26% wskazań,

- alkoholizm i inne patologie towarzyszące uzależnieniu, (np. przemoc w rodzinie) – 26% wskazań.

Najważniejsze przyczyny problemów mieszkańców według ankietowanych:

- ☞ brak miejsc pracy w gminie i regionie – 57% wskazań,
- ☞ brak inwestorów/nowych miejsc pracy – 44% wskazań,
- ☞ mała aktywność zawodowa mieszkańców/niska przedsiębiorczość – 29% wskazań
- ☞ niezaradność życiowa/bierność i postawa roszczeniowa – 29% wskazań.

☞ Tabela Nr 30. **Zestawienie zbiorcze danych z ankiet oraz innych źródeł, uzasadniające istnienie wymienionych problemów społecznych**

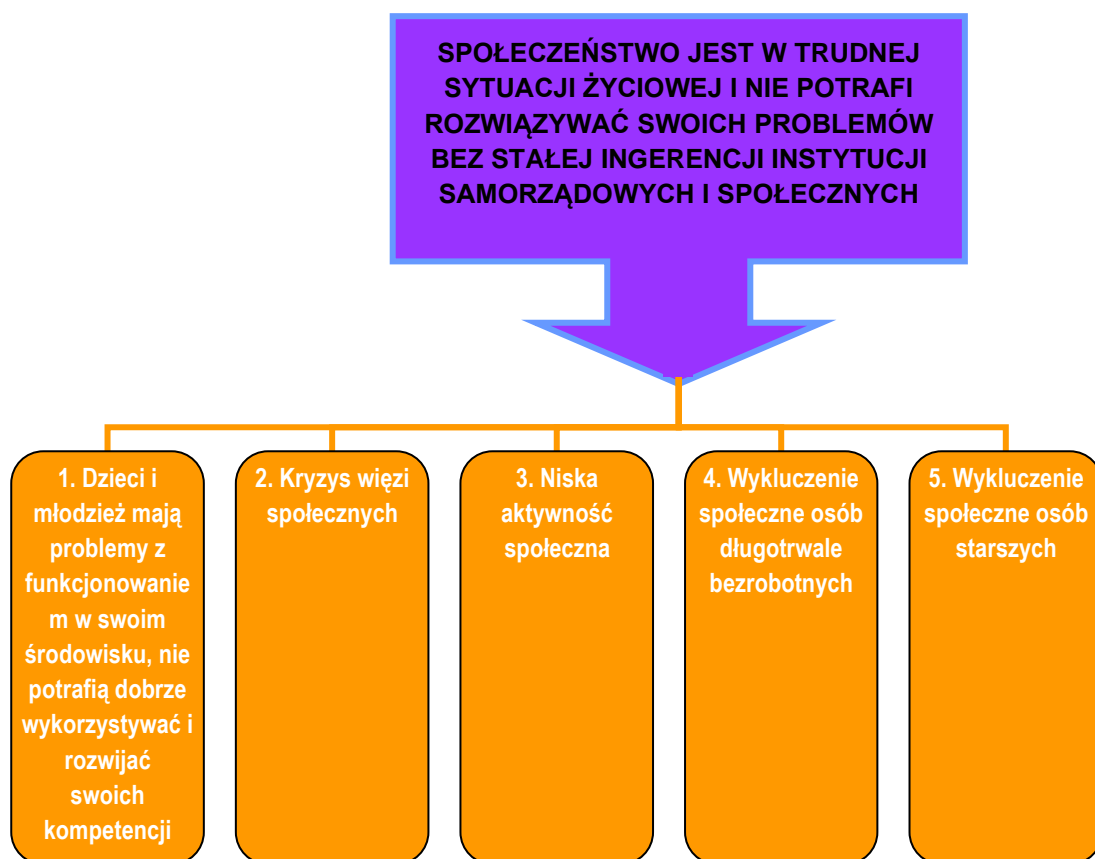
Problem	Dane z ankiety: pytanie (% odpowiedzi)
1. Dzieci i młodzież mają problemy z funkcjonowaniem w swoim środowisku, nie potrafią dobrze wykorzystywać i rozwijać swoich kompetencji	<p>Czego powinno się uczyć (zwłaszcza młodych), aby byli lepiej przygotowani do radzenia sobie na rynku pracy i w ogóle do życia?</p> <p>1) ogólnie przedsiębiorczości i zaradności -56%</p> <p>2) radzenia sobie w trudnych sytuacjach np. stresu – 53%</p> <p>3) języków obcych – 53%</p> <p>4) konkretnego zawodu – 44%</p> <p>5) jak znaleźć pracę – 29%</p> <p>6) obsługi komputera itp. nowych umiejętności – 16%</p> <p>7) jak założyć i prowadzić własną firmę – 13%</p> <p>8) lokalnego rzemiosła, rękodzielnictwa itp. – 6%</p> <p>9) umiejętności (auto)prezentacji itp.- 3%</p> <p>10) ogólnej wiedzy o świecie (bez specjalizacji) – 3%</p>
2. Kryzys więzi społecznych	<p>Czy w Pana(i) bliskim otoczeniu, sąsiedztwie są osoby, którym należy pomóc ze względu na trudną sytuację?</p> <p>1) Trudno powiedzieć – 41%</p> <p>2) Nie – 37%</p> <p>3) Tak – 22%</p> <p>Jakie są najważniejsze problemy społeczne mieszkańców miejscowości Pana(i)</p> <p>1) migracja zarobkowa mieszkańców, szczególnie młodych – 47%</p> <p>2) bezrobocie - 37%</p> <p>3) brak oferty spędzania wolnego</p>

Problem	Dane z ankiety: pytanie (% odpowiedzi)
	<p>czasu dla dzieci i młodzieży – 35%</p> <p>4) niewystarczająca opieka zdrowotna – 26%</p> <p>5) alkoholizm i inne patologie towarzyszące uzależnieniu (np. przemoc w rodzinie) – 26%</p> <p>6) złe relacje między mieszkańcami, brak więzi sąsiedzkich – 18%</p> <p>7) brak placów zabaw, boisk, miejsc do rekreacji i sportu – 18%</p>
3. Niska aktywność społeczna	<p>Jeśli w otoczeniu, w gminie, w której Pan(i) mieszka pojawia się problem dotyczący części mieszkańców, to czy, aby go rozwiązać:</p> <p>1) Ludzie podejmują indywidualnie działania – 38%</p> <p>2) Powstają małe grupy, które starają się problem rozwiązać – 35%</p> <p>3) Nikogo to nie obchodzi – 21%</p> <p>4) Ludzie podejmują wspólnie działania – 6%</p>
4. Wykluczenie społeczne osób starszych i długotrwale bezrobotnych	<p>Kto spośród mieszkańców Pana(i) zdaniem jest najbardziej dotknięty poważnymi problemami społecznymi</p> <p>1) osoby starsze, samotne, wymagające opieki pielęgnacyjnej – 53%</p> <p>2) osoby ubogie, żyjące w ubóstwie – 47%</p> <p>3) bezrobotni – 43%</p> <p>4) niepełnosprawni lub osoby poważnie chore – 26%</p> <p>5) alkoholicy, osoby uzależnione – 22%</p> <p>6) wszyscy mieszkańcy – 15%</p> <p>7) matki samotnie wychowujące dzieci – 13%</p> <p>8) rodziny wielodzietne – 9%</p>

ROZDZIAŁ IV

4.1. Zestawienie problemów społecznych wynikających z danych z ankiet oraz innych źródeł budowania strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Dubeninki.

Kryzys więzi społecznych

```
graph LR; A[Kryzys więzi społecznych] --- B[Długotrwałe bezrobocie]; A --- C[Niezaradność życiowa]; A --- D[Łatwa dostępność alkoholu]; A --- E[ubóstwo]; A --- F[Obciążenia genetyczne]; A --- G[Przemoc w rodzinie]; A --- H[Brak pozytywnych wzorców]; A --- I[Niska samoocena];
```

Długotrwałe bezrobocie

Niezaradność życiowa

Łatwa dostępność alkoholu

ubóstwo

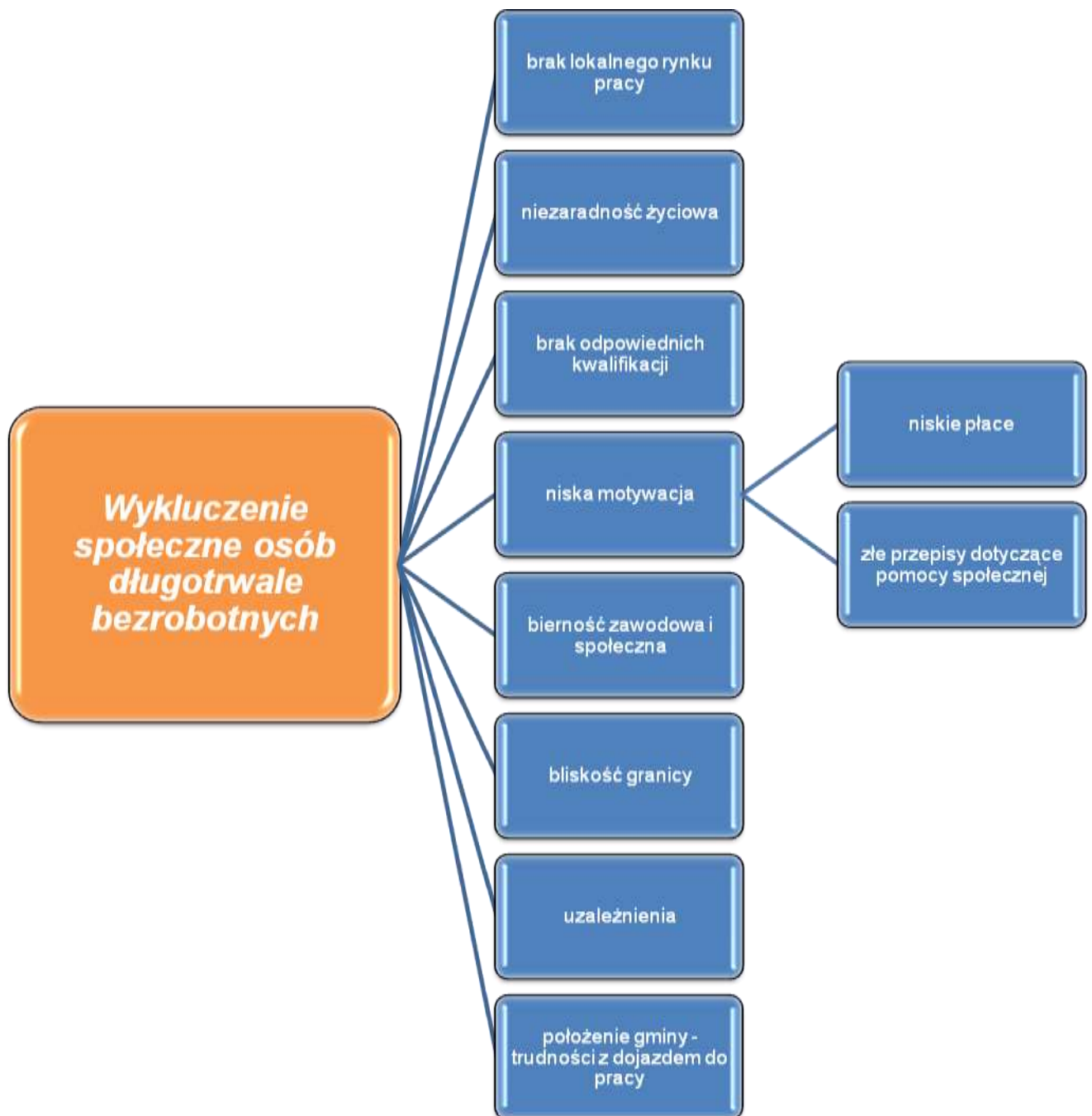
Obciążenia genetyczne

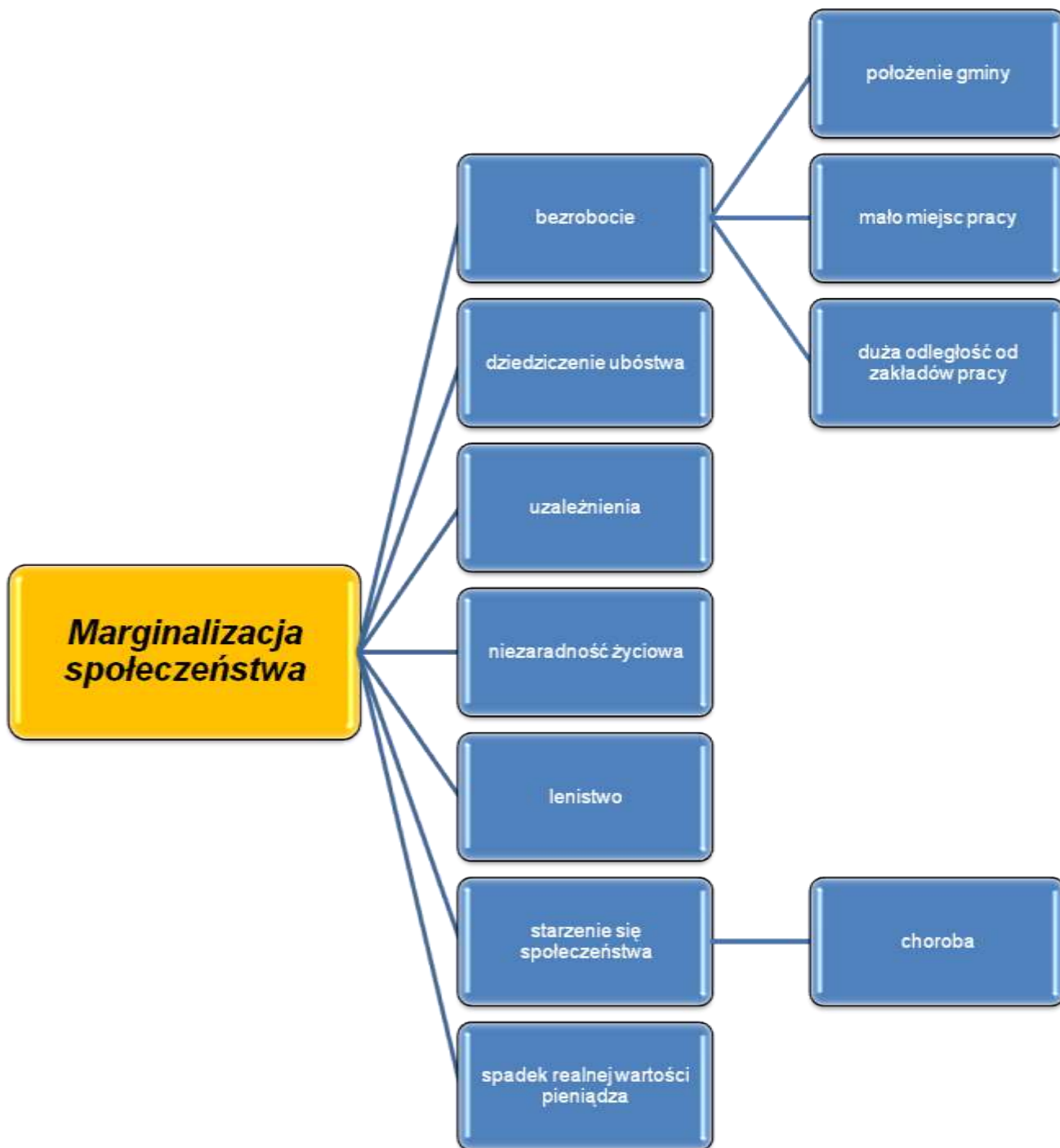
Przemoc w rodzinie

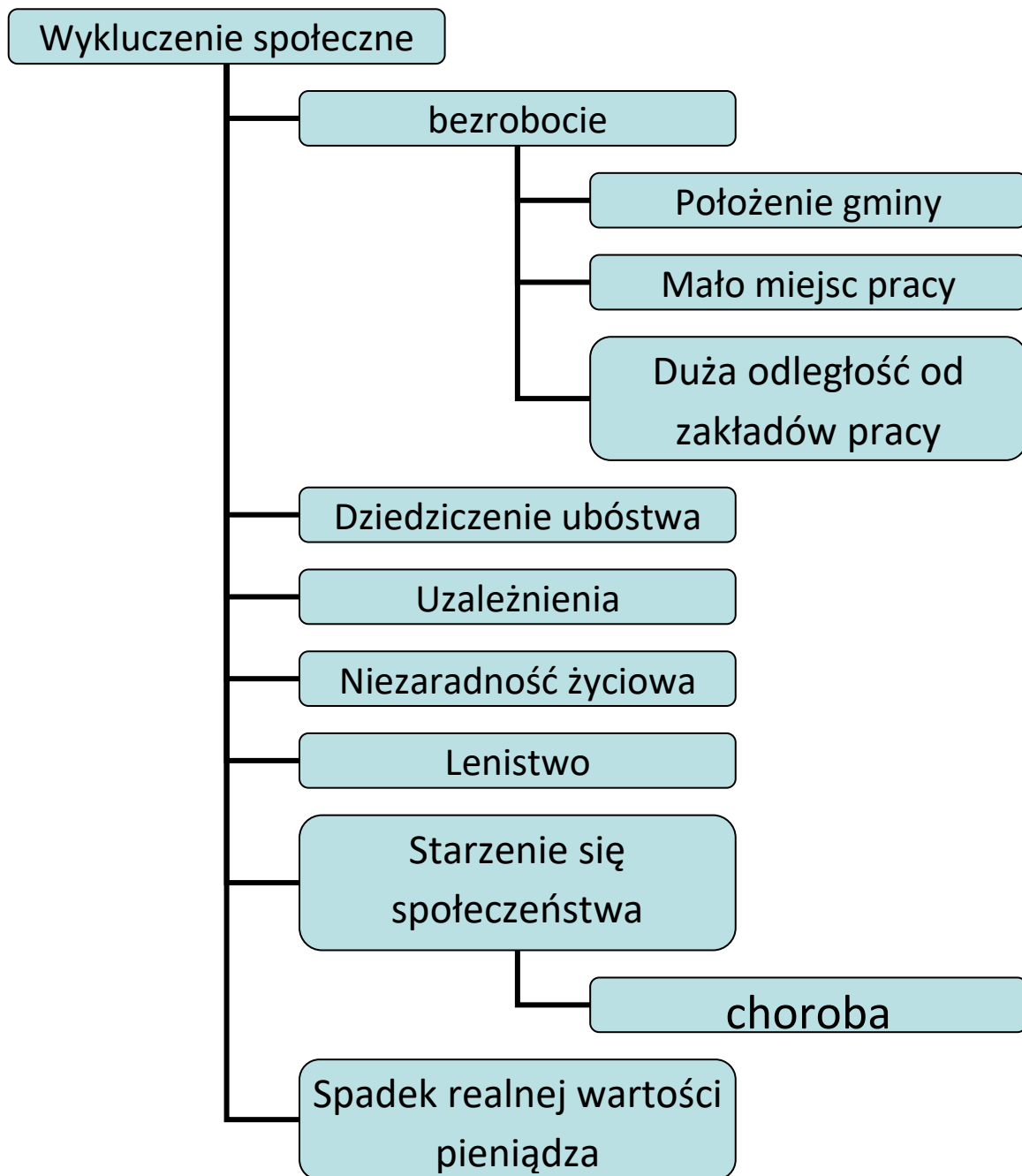
Brak pozytywnych wzorców

Niska samoocena

4.2. Wizja

Pojęcie wizji można zdefiniować jako przywołany z przyszłości obraz pożądanego stanu rozwoju polityki społecznej na terenie gminy Dubeninki.

Zapewnienie odpowiedniego poziomu życia swoim mieszkańcom to kluczowe zadanie dla gminy Dubeninki. W myśl nowocześnie rozumianej polityki społecznej polegać to ma nie tylko na pomocy materialnej, lecz także w znacznej mierze na stworzeniu możliwości i warunków do rozwoju we wszystkich dziedzinach życia. Istotną kwestią jest uwzględnienie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, które z różnych przyczyn nie włączają się w szereg przemian podnoszących warunki życiowe społeczności lokalnej.

Podstawowym warunkiem poprawy tego stanu rzeczy i skutecznym przeciwdziałaniem negatywnym zjawiskom społecznym, jest podwyższanie świadomości mieszkańców gminy na temat głównych przyczyn i skutków tych zjawisk. Należy też nakreślić zasady i możliwości zapobiegania ich powstawaniu.

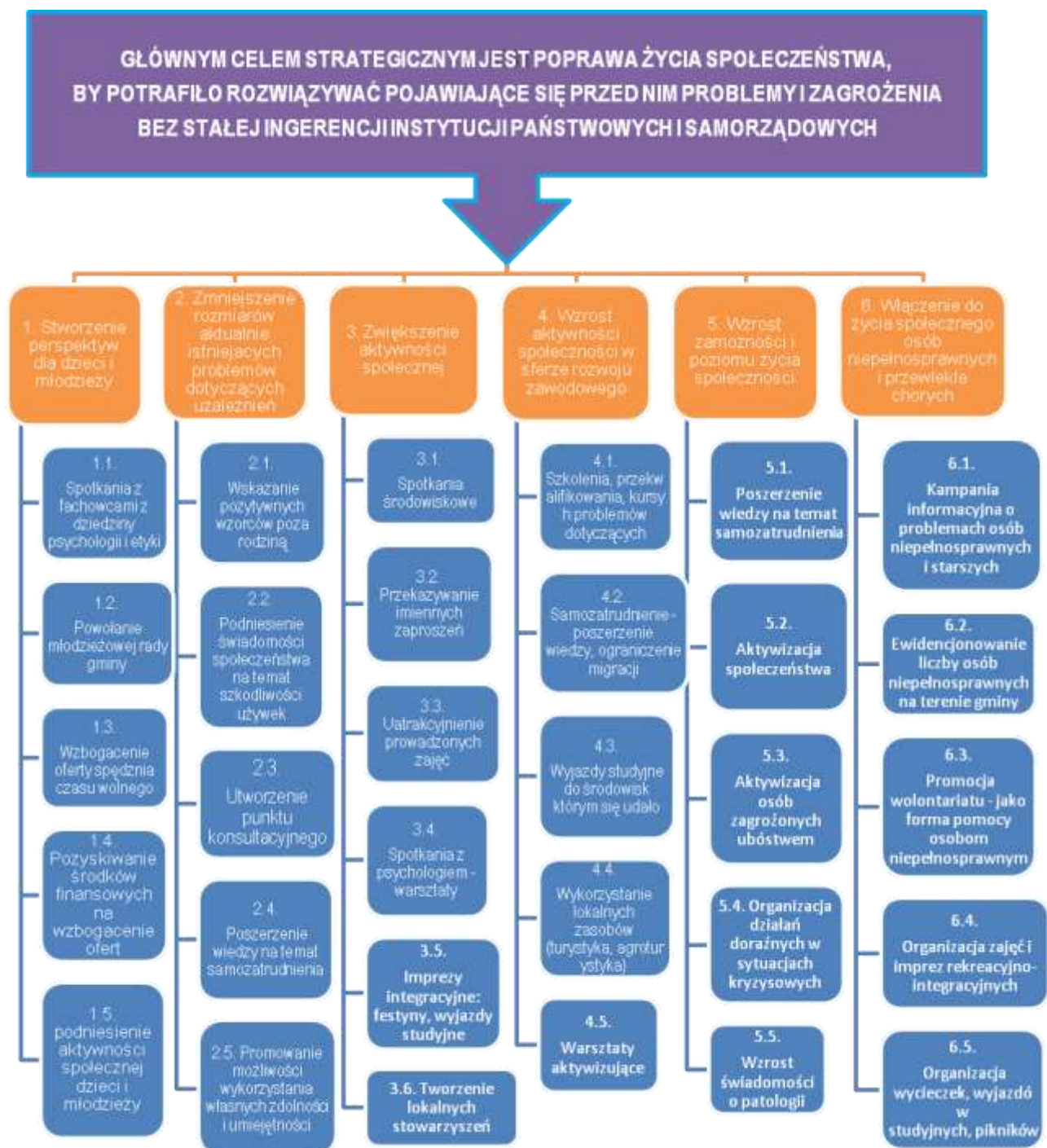
Ponadto sfera społeczna wymaga wsparcia finansowego, które umożliwi realizację usług publicznych na odpowiednim poziomie. Zakres zadań związanych ze sferą społeczną oddziałująca na standard życia mieszkańców jest bardzo szeroki.

Mając powyższe na uwadze opracowano następującą wizję w myśl której:

*Gmina Dubeninki
atrakcyjnym miejscem zamieszkania,
pracy i wypoczynku
z aktywną, zintegrowaną
oraz rozwijającą się społecznością*

Wizja stanowi podstawę określenia głównych celów strategicznych i kierunków działania.

4.3. Cele strategiczne

4.3.1. Cele szczegółowe oraz kierunki działań

Tabela Nr 31. Cele operacyjne i zadania realizacyjne

Lp.	Zadania realizacyjne (działania)	Odpowiedzialny	Realizatorzy	Źródło finansowania	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki	Wartość w roku 2007
CEL GŁÓWNY 1							
STWORZENIE PERSPEKTYW DLA DZIECI I MŁODZIEŻY							
Cel operacyjny							
1.1. Podniesienie aktywności społecznej dzieci i młodzieży							
1.1.1.	spotkania ze specjalistami z dziedziny psychologii i etyki	Gmina, GOPS, placówki oświatowe	PUP, GOPS, placówki oświatowe, instytucje kulturalne, organizacje pozarządowe i inne	budżet państwa, PO KL, środki pomocowe UE, dotacje i inne	wzrost integracji i aktywności, wzrost samooceny	Liczba spotkań, liczba uczestników	
1.1.2.	powołanie młodzieżowej rady gminy i jej udział w pracach związanych z planowaniem i realizacją działań na rzecz gminy.	Gmina, GCK, placówki oświatowe	gmina, placówki oświatowe, instytucje kulturalne, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, środki pomocowe UE, dotacje i inne	wzrost integracji i aktywności społecznej młodzieży, zacieśnienie więzi społecznych, nauka pracy w grupie	Liczba spotkań, liczba uczestników, liczba zgłoszonych propozycji	
1.1.3.	pozyskiwanie środków finansowych na	Gmina, GCK	GOPS, instytucje	budżet państwa, PO	wzrost aktywności, nauka pracy w grupie,	Liczba szkoleń, wyjazdów,	

	wzbogacanie ofert- organizacja kursów i szkoleń z zakresu pisanie projektów, wyjazdy studyjne		kultury, organizacje pozarządowe i inne, placówki oświatowe	KL, środki pomocowe UE, dotacje i inne	poznawanie dobrych przykładów	ilość złożonych wniosków, liczba uzyskanych dotacji, wielkość pozyskanych środków	
1.1.4.	organizowanie zajęć rozwijających zainteresowanie dzieci i młodzieży, takie jak: muzyczne, taneczne, plastyczne, rękodzielnicze, teatralne, sportowe, komputerowe i inne	Gmina, GCK, placówki oświatowe	gmina, placówki oświatowe, instytucje kulturalne, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, dotacje, PPWOW, środki pomocowe UE, i inne	wzrost integracji i aktywności społecznej dzieci i młodzieży, nauka pracy w grupie, rozwijanie umiejętności i zainteresowań	Liczba zajęć, liczba uczestników	
1.1.5.	Wsparcie inicjatyw społecznych istniejących i podejmowanych przez młodzież	Gmina, GCK	gmina, GCK, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, dotacje, PPWOW, środki pomocowe UE, i inne	wzrost integracji i aktywności społecznej młodzieży, zacieśnienie więzi społecznych, pożyteczna forma spędzenia czasu wolnego, rozwijanie umiejętności i zainteresowań	Liczba zajęć, liczba uczestników	
1.1.6.	promocja i animacja wolontariatu jako formy wspierającej rozwój aktywności społecznej	Gmina, GCK, placówki oświatowe	Gmina, GOPS, placówki GCK, organizacje pozarządowe i	budżet gminy, PPWOW, środki pomocowe UE	powstanie młodzieżowych grup formalnych i nieformalnych, wzrost	Liczba powstałych grup, liczba	

	Promocja i ułatwienie tworzenia grup społecznych, organizacji, (formalnych i nieformalnych)		inne	i inne	integracji dzieci i młodzieży, wzrost samooceny	wolontariuszy	
Cel operacyjny							
1.2. Wzbogacenie oferty spędzania czasu wolnego							
1.2.1.	zagospodarowanie czasu wolnego np. poprzez organizowanie kół zainteresowań, warsztatów,	Gmina, GCK, placówki oświatowe	Gmina, GCK, placówki oświaty, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, budżet państwa, POKL, środki pomocowe UE, dotacje PPWOW i inne	wzrost aktywności w życiu towarzyskim i społecznym, wzrost aktywności mieszkańców w zakresie samoorganizacji i podejmowanie inicjatyw społecznych w tym edukacyjnych, zacieśnienie więzi społecznych, pożyteczna forma spędzenia czasu wolnego, rozwijanie umiejętności i zainteresowań	Liczba zorganizowanych inicjatyw, liczba uczestników	
1.2.2.	organizowanie zajęć rozwijających zainteresowanie dzieci i młodzieży, takie jak: muzyczne, taneczne, plastyczne, rękodzielnicze,	Gmina, GCK	Gmina, placówki GCK, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe i	budżet gminy, FWW, PPWOW, środki pomocowe	wzrost uczestnictwa mieszkańców w życiu społecznym i wydarzeniach kulturalnych,	Liczba zajęć, liczba uczestników	

	teatralne, sportowe, komputerowe i inne		inne	UE, dotacje, darowizny, sponsorzy, wolontariat i inne	pożyteczne i aktywne zagospodarowanie czasu wolnego, poprawa rozwoju fizycznego dzieci i młodzieży		
1.2.3.	organizowanie wycieczek, wyjazdów studyjnych, poszerzenie oferty imprez sportowo- rekreacyjnych	Gmina, GCK, placówki oświatowe	Gmina, GCK, placówki oświaty, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, dotacje, PPWOW, środki pomocowe UE, i inne	wzrost integracji, wzrost uczestnictwa mieszkańców w życiu społecznym i wydarzeniach kulturalnych, pożyteczne i aktywne zagospodarowanie czasu wolnego,	Liczba wycieczek, liczba ofert, liczba uczestników	
1.2.4.	wspieranie i promowanie twórczości i tradycji ludowej poprzez organizację imprez kulturalnych	Gmina, GCK	Gmina, GCK, placówki oświaty, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, dotacje, PPWOW, środki pomocowe UE, i inne	wzrost uczestnictwa mieszkańców w życiu i wydarzeniach kulturalnych, pożyteczne i aktywne zagospodarowanie czasu wolnego, wzrost integracji, powstanie grup samopomocowych różnego rodzaju	Liczba organizowanych imprez, liczba uczestników	
Cel operacyjny							
1.3. Popularyzacja zasad zdrowego stylu życia							

1.3.1.	organizowanie imprez, plenerowych, rekreacyjno-sportowych i rekreacyjno-edukacyjnych itp.,	Gmina, GCK, placówki oświatowe	Gmina, GCK, placówki oświaty, GOPS, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, dotacje, PPWOW, środki pomocowe UE , i inne	wzrost aktywności i integracji, poprawa zdrowia, sytuacji finansowej i życiowej,	Liczba uczestników, liczba imprez	
1.3.2.	organizowanie szkoleń nt. zdrowego trybu życia, zdrowego żywienia,	Gmina, GOPS, placówki oświatowe	gmina, GOPS, GCK, NZOZ, placówki oświatowe organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, PPWOW, PO KL, środki pomocowe UE i inne	poprawa jakości życia, poprawa stanu zdrowia, wzrost dostępności i jakości usług medycznych, propagowanie zdrowego stylu życia	Liczba uczestników, liczba szkoleń	
1.3.3.	organizowanie zajęć korekcyjnych	Gmina, placówki oświatowe	Gmina, GOPS, placówki oświatowe, GCK, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, PPWOW, środki pomocowe UE i inne	poprawa jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych, poprawa stanu zdrowia	Liczba zajęć, liczba uczestników	
1.3.4.	tworzenie ścieżek zdrowia	Gmina, placówki oświatowe	Gmina, GOPS, GCK, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, PPWOW, środki pomocowe UE i inne	poprawa jakości życia, poprawa stanu zdrowia, aktywne spędzanie czasu wolnego	Liczba ścieżek, liczba uczestników	
1.3.5.	organizowanie wyjazdów na basen połączona z nauką pływania	Gmina, szkoły	Gmina, GOPS, placówki oświatowe GCK, organizacje	budżet gminy, PPWOW, środki pomocowe UE	poprawa jakości życia, poprawa stanu zdrowia, aktywne spędzanie	Liczba zajęć, liczba uczestników	

			pozarządowe i inne	i inne	czasu wolnego		
CEL GŁÓWNY 2							
ZMNIEJSZENIE ROZMIARÓW AKTUALNIE ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW DOTYCZĄCYCH UZALEŻNIEŃ							
Cel operacyjny							
2.1. Wskazanie pozytywnych wzorców poza rodziną							
2.1.1.	wspieranie pozycji rodziny i dziecka w środowisku lokalnym poprzez konferencje spotkania	Gmina, GOPS	Gmina ,GOPS, GCK, placówki oświatowe	budżet gminy, budżet państwa, dotacje, darowizny i inne	poprawa relacji z rodziną i otoczeniem, poprawa sytuacji finansowej	Liczba świadczeń, liczba rodzin korzystających z pomocy	
2.1.2.	spotkania z rodzinami, które skutecznie radzą sobie z uzależnieniami oraz prowadzenie grup samopomocowych	Gmina, GOPS	Gmina ,GOPS, GCK, placówki oświaty	budżet gminy, budżet państwa, dotacje, darowizny i inne, PPWOW, wolontariat	poprawa relacji z rodziną i otoczeniem poprawa sytuacji finansowej, wzrost samooceny, wzrost poziomu samoorganizacji	Liczba spotkań, liczba rodzin korzystających z pomocy, liczba grup samopomocowych, liczba uczestników	
2.1.3.	propagowanie zdrowego stylu życia poprzez realizację autorskich programów profilaktycznych,	Gmina, GOPS,	GOPS, GCK, NZOZ, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe i	budżet gminy, budżet państwa, dotacje, darowizny i	poprawa zdrowia, aktywne spędzanie czasu wolnego	Liczba uczestników, ilość proponowanych form aktywnego	

	organizowanie imprez sportowych, m.in. spacer nordycki, ścieżka zdrowia		inne	inne, PPWOW, wolontariat		stylu życia	
2.1.5.	organizowanie rodzinnych imprez integracyjnych takich jak rodzinne festyny środowiskowe, pikniki, festiwale rodzinne, turnieje i zawody sportowe itp.	Gmina, GCK, placówki oświatowe	GCK, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, dotacje, PPWOW, środki pomocowe UE , i inne	wzrost integracji i aktywności społecznej rodzin, zacieśnienie więzi społecznych, pożyteczna forma spędzenia czasu wolnego w gronie rodziny	Liczba imprez, liczba uczestników	
Cel operacyjny							
2.2. Podniesienie świadomości społeczeństwa na temat szkodliwości używek							
2.2.1.	utworzenie i prowadzenie punktu konsultacyjnego, PUNKT AA	Gmina, GOPS	Gmina, GOPS, GKRPA, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, dotacje, środki pomocowe UE i inne	poprawa jakości świadczonej pomocy socjalnej, ograniczanie skutków wypalenia zawodowego	liczba udzielonych porad, liczba specjalistów	
2.2.2.	promowanie pozytywnych zachowań i postaw mieszkańców wobec stosowania używek poprzez wydanie publikacji, organizowanie spotkań, szkoleń	GOPS, gmina, placówki oświatowe, GCK	Gmina, GOPS, GCK, placówki oświatowe organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, dotacje, PPWOW, środki pomocowe UE , i inne	wspieranie osób i rodzin w sytuacjach kryzysowych, wzrost liczby osób wyleczalnych z uzależnienia i poprawa zdrowia mieszkańców	liczba działań, spotkań, liczba publikacji na temat zdrowego stylu życia,	
2.2.3.	ograniczenie dostępności i	GOPS, gmina,	Gmina, GKRPA,	budżet gminy,	wzrost liczby osób	Zmniejszenie	

	spożywania alkoholu przez młodzież poprzez kontrole punktów sprzedaży i miejsc publicznych	GKRPA, Policja	Policja	dotacje, PPWOW, środki pomocowe UE , i inne	wyleczonych z uzależnienia i poprawa zdrowia mieszkańców	ilości punktów sprzedaży	
2.2.4.	prorowadzenie działań profilaktyczno-terapeutycznych dla osób uzależnionych, współuzależnionych i dla ofiar przemocy	GOPS, gmina, GKRPA, Policja	GOPS, Gmina, GKRPA, placówki oświatowe	budżet gminy, dotacje, NFZ, Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej, PPWOW, środki pomocowe UE , i inne	Poprawa relacji z rodziną i otoczeniem, wzrost liczby osób wyleczalnych z uzależnienia i poprawa zdrowia mieszkańców	liczba udzielonych porad przez specjalistów, liczba zajęć, liczba uczestników	
2.2.5.	utworzenie i prowadzenie punktu interwencji kryzysowej	GOPS, gmina, GKRPA,	GOPS, gmina, GKRPA,	budżet gminy, dotacje, PPWOW, środki pomocowe UE , i inne	Poprawa relacji z rodziną i otoczeniem, wzrost liczby osób wyleczonych z uzależnienia i poprawa zdrowia mieszkańców	liczba udzielonych porad przez specjalistów	
2.2.6.	upowszechnianie informacji o podmiotach świadczących pomoc dziecku i rodzinie np. wydawnictwa, strona www, inne	GOPS, gmina	GOPS, gmina, GCK, placówki oświatowe	budżet gminy, dotacje, PPWOW, Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej, środki pomocowe UE	Zwiększenie informacji	liczba publikacji	

CEL GŁÓWNY 3							
ZWIĘKSZENIE AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ							
Cel operacyjny							
3.1. Pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców							
3.1.1.	zajęcia rozwijające zainteresowania dla różnych grup wiekowych, np. rękodzielnictwo, malarstwo, fotografia, gra na instrumentach, taniec towarzyski, fryzjerstwo, wizaż i inne	GCK, placówki oświatowe,	GCK, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, dotacje, PPWOW, środki pomocowe UE , i inne	wzrost integracji i aktywności społecznej rodzin, zacieśnienie więzi społecznych, pożyteczna forma spędzenia czasu wolnego, rozwijanie umiejętności i zainteresowań	Liczba zrealizowanych projektów, liczba grup, uczestników	
3.1.2.	organizowanie imprez plenerowych i rekreacyjno-integracyjnych dla rodzin takich jak: festyny, pikniki, wycieczki, turnieje rodzinne i inne	Gmina , GCK, placówki oświatowe,	GCK, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, dotacje, PPWOW, środki pomocowe UE , i inne	wzrost integracji i aktywności społecznej rodzin, zacieśnienie więzi społecznych, pożyteczna forma spędzenia czasu wolnego, poprawa rozwoju fizycznego dzieci i młodzieży	Liczba zrealizowanych projektów, liczba grup, uczestników	
3.1.3.	ułatwienie dostępu do instytucji kulturalnych dla rodzin tj. kino, teatr, opera itp.	Gmina, GCK,	GCK, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, PPWOW, dotacje i inne, wolontariat	wzrost integracji i aktywności społecznej rodzin, zacieśnienie więzi społecznych, pożyteczna forma spędzenia czasu	Liczba zrealizowanych działań, liczba grup, uczestników	

					wolnego w gronie rodziny, rozwój zainteresowań		
3.1.4.	promocja i ułatwienie tworzenia grup społecznych, organizacji, (formalnych i nieformalnych) i wolontariatu (np. szkolenia, wizyty studyjne, doradztwo)	Gmina , GCK, placówki oświatowe	GCK, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, PPWOW, dotacje i inne, wolontariat	powstanie grup formalnych i nieformalnych, wzrost integracji, wzrost samooceny, wzrost aktywności społecznej rodzin, zacieśnienie więzi społecznych,	Liczba zrealizowanych działań, liczba powstałych grup	
Cel operacyjny							
3.2. Uatrakcyjnienie prowadzonych zajęć							
3.2.1.	organizowanie rodzinnych imprez integracyjnych takich jak rodzinne festyny środowiskowe, pikniki, festiwale rodzinne, wycieczki, turnieje i zawody sportowe itp.	Gmina ,GOPS, GCK, placówki oświatowe,	GCK, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, dotacje, PPWOW, środki pomocowe UE , i inne	wzrost integracji i aktywności społecznej rodzin, zacieśnienie więzi społecznych, pożyteczna forma spędzenia czasu wolnego w gronie rodziny	Liczba imprez, liczba uczestników	
3.2.2.	ożywianie i promowanie lokalnych tradycji i obrzędów ludowych	Gmina , GCK, placówki oświatowe,	GCK, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, PO KL, środki własne uczestników, PPWOW, sponsorzy i inne	wzrost integracji i aktywności społecznej rodzin, zacieśnienie więzi społecznych, pożyteczna forma spędzenia czasu wolnego w gronie rodziny	Liczba zrealizowanych działań, liczba uczestników, liczba wydanych publikacji	

3.2.3	nawiązanie współpracy z sąsiednimi gminami i realizacja wspólnych projektów/działań	Gmina, GCK, placówki oświatowe	Gmina, GCK, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, PO KL, środki własne uczestników, PPWOW, sponsorzy i inne	wzrost integracji i aktywności społecznej rodzin, zacieśnienie więzi społecznych, pożyteczna forma spędzenia czasu wolnego w gronie rodziny	Liczba zrealizowanych działań, liczba uczestników, liczba współpracujących gmin, liczba wspólnych przedsięwzięć	
3.2.4	współpraca międzynarodowa w zakresie organizowanych imprez kulturalnych	Gmina, GCK, placówki oświatowe	Gmina, GCK, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, środki własne uczestników, PPWOW, sponsorzy i inne	wzrost integracji i aktywności społecznej rodzin, zacieśnienie więzi społecznych, pożyteczna forma spędzenia czasu wolnego w gronie rodziny	Liczba zrealizowanych działań, liczba uczestników	
CEL GŁÓWNY 4 WZROST AKTYWNOŚCI SPOŁECZNOŚCI W SFERZE ROZWOJU ZAWODOWEGO							
Cel operacyjny 4.1. Wykorzystanie lokalnych zasobów							
4.1.1.	poszerzenie oferty turystycznej	Gmina,	Gmina, placówki GCK, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, dotacje, PPWOW, środki pomocowe UE, i inne	powstanie nowych miejsc pracy, zmniejszenie poziomu bezrobocia, poprawa samo organizacji, poprawa jakości życia mieszkańców	Liczba powstałych miejsc noclegowych, gastronomicznych, pól biwakowych, gospodarstw agroturystycznych.	

4.1.2.	kursy i szkolenia z dziedziny agroturystyki	Gmina, GCK, GOPS,	Gmina, GOPS, GCK, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, dotacje, PPWOW, środki pomocowe UE , budżet państwa, dotacje i inne, sponsorzy	powstanie nowych miejsc pracy, zmniejszenie poziomu bezrobocia, poprawa samo organizacji, poprawa jakości życia mieszkańców	Liczba usług, liczba osób przeszkolonych,	
4.1.3.	szkolenia z zakresu prowadzenia gospodarstw ekologicznych	Gmina, GCK, GOPS,	Gmina, GOPS, GCK, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, dotacje, PPWOW, środki pomocowe UE , budżet państwa, dotacje i inne, sponsorzy	powstanie nowych miejsc pracy, zmniejszenie poziomu bezrobocia, poprawa samo organizacji, poprawa jakości życia mieszkańców, propagowanie zdrowego stylu życia	Liczba usług, liczba uczestników	
4.1.4.	kursy i warsztaty z architektury krajobrazu	Gmina, GCK, GOPS,	Gmina, GOPS, GCK, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, dotacje, PPWOW, środki pomocowe UE , budżet państwa, dotacje i inne, sponsorzy	wzrost integracji, wzrost aktywności zawodowej, poprawa samo organizacji, poprawa sytuacji finansowej i życiowej osób bezrobotnych, zmniejszenie poziomu bezrobocia	Liczba usług, liczba uczestników	
Cel operacyjny 4.2. Samozatrudnienie – poszerzenie wiedzy, ograniczenie migracji							

4.2.1.	wyjazdy studyjne do środowisk, którym się udało – dobre praktyki	Gmina, GCK, GOPS,	Gmina, GCK, GOPS, PUP, organizacje pozarządowe, sołectwa i inne	budżet gminy, dotacje, PPWOW, środki pomocowe UE , i inne	wzrost aktywności zawodowej, poprawa sytuacji finansowej i życiowej osób bezrobotnych, zmniejszenie poziomu bezrobocia, wzrost integracji, ograniczenie migracji	Liczba wyjazdów, liczba uczestników	
4.2.2.	warsztaty aktywizujące osoby bezrobotne z zakresu przedsiębiorczego podejścia do rozwoju osobistego i zawodowego	Gmina, GCK, GOPS,	Gmina, GOPS, GCK, organizacje pozarządowe, PUP, grupy nieformalne i inne	budżet gminy, dotacje, PPWOW, środki pomocowe UE , i inne	powstanie nowych miejsc pracy, zmniejszenie poziomu bezrobocia, poprawa samoorganizacji i samooceny, wzrost integracji	Liczba warsztatów, liczba uczestników	
4.2.3.	szkolenia, kursy przekwalifikowujące	Gmina, GOPS,	Gmina, GOPS, PUP, GCK, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, dotacje, PPWOW, środki pomocowe UE , i inne	wzrost aktywności zawodowej, poprawa sytuacji finansowej i życiowej osób bezrobotnych, zmniejszenie poziomu bezrobocia	Liczba zrealizowanych kursów, liczba uczestników	

CEL GŁÓWNY 5

WZROST ZAMOŻNOŚĆ I POZIOMU ŻYCIA SPOŁECZNOŚCI

Cel operacyjny

5.1. Poszerzenie wiedzy na temat samozatrudnienia

5.1.1.	profesjonalne doradztwo zawodowe	Gmina, GOPS	Gmina, GOPS, PUP, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, dotacje, PPWOW, środki pomocowe UE , i inne	zmniejszenie poziomu bezrobocia, poprawa samo organizacji	Liczba udzielonych porad, liczba rozpoczętych nowych działalności	
5.1.2.	kursy przekwalifikowujące	Gmina, GOPS	Gmina, GOPS, PUP, GCK, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, dotacje, PPWOW, środki pomocowe UE , i inne	wzrost integracji, wzrost aktywności zawodowej, poprawa samo organizacji	Liczba kursów, liczba uczestników, liczba rozpoczętych nowych działalności	

Cel operacyjny

5.2. Aktywizacja społeczeństwa

5.2.1.	promocja i ułatwienie tworzenia grup społecznych, organizacji, stowarzyszeń i wolontariatu (formalnych i nieformalnych) LGD, wyłanianie liderów	Gmina, GCK, GOPS	Gmina, GOPS, GCK, placówki oświatowe, i inne	budżet gminy, środki pomocowe UE, dotacje i inne	powstanie grup społecznych różnego rodzaju	Liczba powstałych grup/organizat or, liczba liderów	
5.2.2.	organizowanie imprez charytatywnych	Gmina, GOPS, GCK,	Gmina, GOPS, GCK, placówki oświatowe, instytucje kultury, i inne	budżet gminy, środki pomocowe UE, dotacje i inne	wzrost integracji i aktywności społecznej rodzin, zacieśnienie więzi społecznych, pożyteczna forma spędzenia czasu	Liczba imprez, liczba uczestników	

					wolnego w gronie rodziny		
5.2.3	promowanie wykorzystywania własnych zdolności i umiejętności	Gmina, GOPS, GCK,	Gmina, GOPS, GCK, placówki oświatowe i inne	budżet gminy, środki pomocowe UE, dotacje i inne	Umiejętność wykorzystania własnych możliwości, wzrost integracji i aktywności społecznej, zacieśnienie więzi społecznych, pożyteczna forma spędzenia czasu wolnego,	Liczba zrealizowanych działań, warsztatów, liczba uczestników	
Cel operacyjny 5.3. Aktywizacja osób zagrożonych ubóstwem							
5.3.1.	wsparcie w postaci pracy socjalnej (poradnictwo, warsztaty, szkolenia)	Gmina, GOPS	GOPS, Gmina, GCK, organizacje pozarządowe	budżet gminy, budżet państwa, dotacje, darowizny i inne	poprawa sytuacji finansowej	Liczba szkoleń, liczba porad, liczba rodzin korzystających z pomocy	
Cel operacyjny 5.4. Organizacja działań doraźnych w sytuacjach kryzysowych							
5.4.1.	udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej oraz prawnej	Gmina, GOPS	Gmina, GOPS	budżet gminy, , środki pomocowe UE, dotacje i inne	poprawa sytuacji finansowej i jakości życia	Liczba osób objętych działaniami, wysokość środków	

						wydanych na pomoc	
Cel operacyjny 5.5. Wzrost świadomości o patologii							
5.5.1.	szkolenia, warsztaty terapeutyczne, porady specjalistów dla osób uzależnionych i ich rodzin	Gmina, GOPS, GCK, GKRPA	Gmina, GCK, GKRPA, GOPS, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, środki pomocowe UE, dotacje i inne	Poprawa relacji z rodziną i otoczeniem	Liczba zrealizowanych działań, liczba osób objętych działaniami	
CEL GŁÓWNY 6 POBUDZENIE AKTYWNOŚCI I INTEGRACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I STARSZYCH ZE STRONY SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ							
Cel operacyjny 6.1. Kampania informacyjna o problemach osób niepełnosprawnych							
6.1.1.	zewidencjonowanie liczby osób niepełnosprawnych na terenie gminy oraz ich sytuacji	Gmina, GOPS	GOPS, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, budżet państwa, dotacje, darowizny i inne	Orientacja o stanie liczby osób niepełnosprawnych i potrzebujących pomocy	Utworzenie ewidencji osób niepełnosprawnych	
Cel operacyjny 6.2. Organizowanie czasu wolnego osobom starszym i niepełnosprawnym							
6.2.1.	organizowanie imprez integracyjnych dla osób	Gmina, GCK	Gmina, GOPS, GCK, placówki	budżet gminy, PPWOW,	wzrost integracji osób starszych i	liczba imprez, liczba	

	starszych i niepełnosprawnych		oświatowe, organizacje pozarządowe i inne	PFRON, środki pomocowe UE, dotacje i inne	niepełnosprawnych, wzrost aktywności, zacieśnienie więzi społecznych, forma spędzenia czasu wolnego	uczestników	
6.2.2.	organizowanie wycieczek i wyjazdów studyjnych, pikników dla osób starszych i niepełnosprawnych	Gmina, GOPS, GCK,	Gmina, GOPS, GCK, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, PPWOW, PFRON, środki pomocowe UE, dotacje i inne	wzrost integracji osób starszych i niepełnosprawnych, wzrost aktywności, zacieśnienie więzi społecznych, forma spędzenia czasu wolnego	liczba imprez, liczba uczestników	
6.2.3.	organizowanie zajęć rekreacyjno-integracyjnych i warsztatów dla osób starszych i niepełnosprawnych	Gmina, GOPS, GCK,	Gmina, GOPS, GCK, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, PFRON, PPWOW, środki pomocowe UE, dotacje i inne	wzrost integracji osób starszych i niepełnosprawnych, wzrost aktywności, zacieśnienie więzi społecznych, forma spędzenia czasu wolnego	liczba warsztatów, liczba uczestników	

Cel operacyjny

6.3. Ułatwienie życia codziennego osobom starszym i niepełnosprawnym

6.3.1.	likwidacja barier architektonicznych	Gmina	Gmina, GOPS, GCK, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe i	budżet gminy, PFRON, środki pomocowe UE, dotacje i inne	poprawa jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych, wzrost dostępności usług	Liczba zlikwidowanych barier, % przystosowanyc	
---------------	--------------------------------------	-------	---	---	--	--	--

			inne			h obiektów	
6.3.2.	promocja i organizacja wolontariatu-jako forma pomocy osobom niepełnosprawnym i starszym	Gmina, GOPS,	Gmina, GOPS, GCK, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, , środki pomocowe UE, dotacje i inne	poprawa jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych, poprawa stanu zdrowia,	Liczba wolontariuszy, liczba projektów na rzecz rozwoju wolontariatu, liczba projektów w zakresie działań wolontaryjnych	
6.3.3.	organizowanie turnusów rehabilitacyjnych i terapeutycznych	Gmina, GOPS, GCK, placówki oświatowe,	Gmina, GOPS, GCK, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe i inne	Gmina, GOPS, GCK, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe i inne	poprawa jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych, poprawa stanu zdrowia, wzrost dostępności i jakości usług medycznych	Liczba turnusów, liczba uczestników	
6.3.4.	organizowanie poradnictwa dla osób starszych i niepełnosprawnych	Gmina, GOPS, GCK	Gmina, GOPS, GCK, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe i inne	Gmina, GOPS, GCK, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe i inne	Wzrost świadomości osób starszych i niepełnosprawnych,	Liczba udzielonych porad/liczba osób	

Rozdział V

5.1. ZARZĄDZANIE REALIZACJĄ STRATEGII

5.1.1. MONITORING I EWALUACJA

System zarządzania realizacją strategii określa organizację, zasady i sposoby wdrażania strategii i jej monitorowania. System ten jest bardzo ważnym i często niedocenianym elementem planowania strategicznego i operacyjnego, który decyduje o dynamice procesu realizacji strategii.

Skuteczność funkcjonowania przyjętej strategii zależeć będzie od monitoringu i ewaluacji, budowy programów celowych rozwijających przyjęte kierunki działań. Monitoring jest to stała i ciągła obserwacja ilościowych oraz jakościowych zmian pewnych wielkości, mająca na celu zapewnienie informacji zwrotnych na temat skuteczności i efektywności wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dubeninki, a także jego ocenę i zmianę (tam, gdzie jest to konieczne). Monitoring służy badaniu i ocenie sposobu oraz efektywności dochodzenia do wyznaczonych celów i zadań, a także poziomowi ich osiągnięcia.

Ewaluacja jest działalnością z natury normatywną, gdyż z jednej strony wykorzystuje się w niej istniejące normy, z drugiej zaś w jej wyniku mogą pojawić się propozycje wprowadzania nowych norm i procedur. Jest także działalnością instrumentalną, ponieważ jej podstawowym celem jest dostarczenie podmiotom polityki społecznej praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji.

- Elementami skutecznego monitoringu i ewaluacji będą przede wszystkim:

1. Zespół wdrażający strategię.

Koordynatorem wdrażania strategii jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Do zadań koordynatora należy:

- gromadzenie dokumentacji związanej ze strategią, zbieranie informacji określających postępy w realizacji strategii,
- współorganizowanie spotkań zespołu liderów uczestniczących w pracach nad przygotowaniem strategii, po każdym z zebrań opracowuje raport z realizacji strategii, który następnie szeroko upowszechnia, prowadzi akcję informacyjną i promocyjną.
- opracowanie i aktualizację planów operacyjnych,
- przedkładanie planów operacyjnych do zatwierdzenia przez Wójta,

- przygotowywanie kompletnych informacji dotyczących koordynowanego zakresu oraz uzupełnia na bieżąco dane Gminy,
- podejmowanie działań w celu upowszechnienia informacji dotyczącej koordynowanego zakresu,
- opracowanie rocznego sprawozdania z realizacji zadań w obrębie właściwego celu operacyjnego, w terminie do 8 tygodni po zakończeniu roku budżetowego

2. Roczna ocena wdrażania strategii

Zespół wdrażający strategię winien się zbierać przynajmniej **raz do roku** opracowując roczne plany realizacyjne strategii oraz w celu monitorowania przebiegu realizacji zadań (wyznaczonych do realizacji w roku poprzednim) i osiągania celów operacyjnych. Na spotkania poszczególne instytucje oraz podmioty koordynujące powinny przygotować sprawozdania z realizacji wyznaczonych dla nich zadań i przekazywać je do przewodniczącego Zespołu. Zespół dokonywał będzie oceny zadań realizowanych w roku poprzednim bądź realizowanych obecnie, identyfikował będzie problemy, które ograniczyły bądź uniemożliwiły realizację zadań wyznaczonych oraz proponował niezbędne korekty i zmiany w zakresie tych zadań. Tym samym roczny cykl przeglądu i monitoringu Strategii zostanie zamknięty. Zespół swoją ocenę powinien przekazać Wójtowi i Radzie sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań np. programów celowych, programów rozwiązywania problemów.

Wskaźnikami oceny realizacji strategii będą:

- Liczba nowo powstałych podmiotów gospodarczych w gminie.
- Ilość stworzonych nowych miejsc pracy, w tym dla osób niepełnosprawnych.
- Ilość osób, którym udało się wyjść z uzależnień (alkoholizmu, narkomanii) oraz bezdomności.
- Ilość zorganizowanych szkoleń, konferencji, seminariów, narad dotyczących podnoszenia kwalifikacji, z zakresu profilaktyki uzależnień.
- Ilość obiektów użyteczności publicznej, w których zlikwidowane zostały bariery architektoniczne.
- Liczba zorganizowanych imprez, zajęć, spektakli profilaktycznych mających na celu rozwój zainteresowań oraz promocje zdrowego stylu życia.
- Ilość osób, do których dotarły ulotki informujące o zagrożeniach, instytucjach i

organizacjach udzielających pomocy oraz możliwościach pomocowych.

- Stopień zadowolenia mieszkańców z realizowanych zadań wynikających z zapisów strategii.
- Ilość inwestycji i przedsięwzięć jakie podjęto do realizacji przez instytucje odpowiedzialne za realizację działań.
- Ilość osób, którym udało się skutecznie pomóc (ofiaram przemocy domowej, osobom, rodzinom, w których występowały problemy opiekuńczo - wychowawcze i prowadzenia gospodarstwa domowego).
- Jakość świadczonych usług w ramach podjętych przedsięwzięć

5.1.2. INSTYTUCJONALNO-ORGANIZACYJNE ASPEKTY REALIZACJI STRATEGII

W realizację Strategii zostaną zaangażowane władze samorządowe gminy, gminne jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe, lokalni przedsiębiorcy oraz mieszkańcy gminy. Korzyści wynikające z osiągnięcia celów strategicznych będą, bowiem udziałem wszystkich.

Aby Strategia osiągnęła zakładane efekty należy czuwać nad: Skutecznym wdrożeniem Strategii, wyszukiwaniem nowatorskich rozwiązań, pobudzaniem prorozwojowych inicjatyw społecznych, Pozyskiwaniem środków finansowych na realizację Strategii ze źródeł budżetowych, pozabudżetowych krajowych i zagranicznych, w tym z Unii Europejskiej, promocją poszczególnych działań realizowanych w ramach Strategii.

5.1.3. PROCEDURY UAKTUALNIANIA STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Dubeninki do roku 2032 precyzuje oczekiwania społeczne w oparciu o bieżącą analizę danych. Przyjęcie założeń na przyszłość jest sprawą niezmiernie trudną w świetle zmieniających się przepisów prawa, jak i rozwiązań organizacyjnych w skali gminy, regionu czy kraju, dlatego aktualizacja Strategii jest ważnym wymogiem aktywnej jej realizacji, umożliwia stwierdzenie, czy realizowana jest ona prawidłowo, a jej założenia nadal są aktualne.

Uaktualnianie Strategii powinno polegać na: stałej kontroli i ocenie zasobów gminy, badaniu perspektyw rozwoju gminy, bieżącej kontroli stopnia realizacji Strategii

i informacji o efektach podejmowanych działań. Zapisy Strategii mogą być modyfikowane jedynie w trybie właściwym dla jej uchwalenia.

Powyższa Strategia jest wyzwaniem zawierającym propozycje przeobrażeń na wielu płaszczyznach. Nieuniknione stają się zmiany w sferze mentalności osób związanych z jej realizacją. Istnieje również potrzeba zwiększenia dynamiki działań aktywnych podejmowanych przez władze gminy.

Biorąc pod uwagę kilkuletni horyzont czasowy realizacji Strategii oraz złożoność zjawisk społeczno-gospodarczych, założono możliwość modyfikacji zapisów Strategii jednak po uprzednio dokonanej ewaluacji jej realizacji oraz analizie diagnostycznej sytuacji społecznej w gminie.

Strategia będzie pełniła także rolę drogowskazu dla przygotowania planów zadaniowych (szczegółowych programów) służących realizacji celów strategicznych i kierunków działań zawartych w Strategii.

Strategia okaże się skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego zgromadzą odpowiednie zasoby ludzkie (intelektualne), instytucjonalne i finansowe umożliwiające budowę i realizację planów zadaniowych (programów) zgodnie z przyjętymi w Strategii kierunkami działań.

System aktualizacji strategii

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie **co roku** poddawana przeglądowi oraz aktualizacji. System ten jest odmienny dla części dokumentu określającej wizję rozwoju i cele strategii (główne i szczegółowe) oraz dla części programowej (programy realizacyjne oraz zadania),
- część „strategiczna” (wizje, cele strategiczne i szczegółowe rozwoju) będzie poddawana przeglądowi oraz aktualizacji w cyklu kadencji władz samorządowych (tzw. aktualizacja taktyczna) z przesunięciem okresu objętego planowaniem o kolejne 4 lata (planowanie kroczące),
- część „programowa” (działania/zadania i harmonogram) będzie poddawana przeglądowi i aktualizacji co roku (jeśli będzie taka potrzeba);
- po wprowadzeniu zmian w strategii Koordynator wdrażania strategii zobowiązany jest dostarczyć wszystkim zainteresowanym stronom informację o dokonanej aktualizacji strategii.